

ROMANO

CARTA PAULOBA ΒΛΠΑ DJABARÃ

ROMANEHEMA ITEA

Poa 56are Pauloba naã cartada djabarã Roma purudebema itea ḅΛsia. Roma purudea wãé ḅada bẽrã cartara ḅΛsia idjidebemada cawaḅamãrẽã. Jerusaleλnaa wãi naẽna Corinto purudeba dia-buesica ḅΛa (Hecho 20:1-3).

Roma purude djabarã judiorãda, judiorãé sida baraasia. Judiorãba Ãcõrẽba Moisea diaḅa leyra êpẽ panabadjidaa baribΛΓΛ judiorãéba êpẽnaca basía. Maã bẽrã Pauloba naã crĩcha dromada Romano 1:16-17ḅe ḅΛsia: “Mãra peracaa beḅea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maã beḅea ãjãḅḅadara Ãcõrẽba idji λḅΛḅeḅeba jũma êḅΛ ed-abari bẽrã; judiorãda, judiorãé sida. Maã beḅea biḅeḅeba Ãcõrẽba cawabi ḅΛa sãwã êberãrãra jipa unubarida. Jesucritoda ãjãsira mãwã unubarida.”

Pauloba naãrã ḅΛsia judiorãba, judiorãé biḅa cadjirua obada carea Ãcõrẽba cawa oida (1:18ḅeba aba 3:20ḅaa). Maãare ḅΛsia Ãcõrẽba idji biḅeḅeba Jesucrito ãjãḅḅadarã jipa unu ḅΛḅeḅemada (3:21neba aba 5:21naa). Maãare ḅΛsia Ãcõrẽba Jesucrito ãjã ḅeara idji Jaureḅeba ara idji itea bia ḅΛbarida (6:1neba aba 8:39ḅaa). Maãare ḅΛsia zocãrã judiorãba Jesucritora ãjãnaẽ panΛmĩna ewari aba ãjãnida (9:1neba aba 11:36ḅaa). Maãare ḅΛsia sãwã dadjirãra jipa nĩḅaḅida panΛda (12:1neba aba 15:13ḅaa). Jĩrũare ḅΛsia España

druadaa wāi naēna djabarā Romanebemada acΛde wā quĩrĩã bΛda (15:14-28). Paulo ba jĩrũare bΛdara 16:1-27de bΛa.

Naã cartade Paulo ba naãrã bΛda

¹ Młra Paulo, Jesucrito nezocaa. Ācõrẽba młra edasia Jesucritoba diabuedada bamãrẽã idjaba bΛsia bedea bia Ācõrẽnebemada jaradiade wãmãrẽã.

² Maã bedea biara Ācõrẽba naēnaeda diai jara-sia. Idjiɔeba bedeadadarãba małra Idji Bedeade bΛsidaa.

³⁻⁴ Maã bedea biara idji Warradebemaa. Idji Warra dadjirã Boro Jesucritora naã djarade Israeldebema boro Davideba zedaa. BaribΛrΛ idji beu badada łrẽbaside Ācõrẽ Jaureba unubisia Ācõrẽ Warra bΛba bΛda.

⁵ Jesucritodeba Ācõrẽba młra bΛsia idjia diabuedada bamãrẽã. Idji biadeba mławã bΛsia jũma druazabemaba Jesucritoda ĩjanamãrẽã, idji bedeadada ĩjã ođamãrẽã, idjaba idjida bia jaradamãrẽã.

⁶ Bãrã sida Ācõrẽba trłsia Jesucrito itea beadamãrẽã.

⁷ Młra naã cartara bΛbΛrΛa jũma Romanebema djabarã itea. Ācõrẽba bãrãra quĩrĩã bΛa idjaba trłsia idji ēberãrãda beadamãrẽã. Młra quĩrĩã bΛa dadjirã Zeza Ācõrẽba dadjirã Boro Jesucrito ume ādji biadeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wã quĩrĩã bada

8 Naãrã m̃la jaraya: Jesucritodeba m̃la jũma bãrã carea Ãcõrẽa bia ðada abaria bãrãba Jesucrito ãjã pananebemada druazabemaba bedeã pananebãrã.

9 Ãcõrẽba quĩrã ðara jũma m̃l sodeba o ða bedeã bia idji Warradebemada jaradia ða bẽrã. Idjia cawa ða m̃la iwidibanza bãrã carea iwidibarida.

10 M̃la iwidibaria idjia quĩrã ðabara m̃lra idu bãrã acãde wãbimãrẽã.

11 Wãrãda m̃la bãrãra unu quĩrã ða Ãcõrẽ Jauredeba carebai carea. Mãwã bãrãra zarea beadã.

12 M̃la quĩrã ða dadjirãba abarica Crito ãjã pananeba dji careba pananida zarea panani carea.

13 Djabarã, m̃la quĩrã ða bãrãba cawadida wãrãda ðarima zocãrã bãrãmaa wãida crãcha ðabarida. Baribanza wadibida poya wãẽ ða. Bãrãmaa wã quĩrã ða m̃la jaradia ðadeba jãmabemarãba Jesucritoda ãjãnamãrẽã dewara druadebemarãba ãjãpedãda quĩrãca.

14-15 M̃la bedeã bia Jesucritodebemada jũmarãa jaradiaida ða. Ne cawa ðea, ne adua quedea, carta cawa ðea, carta adua ðea bida jaradiaida ða.* Mã carea bãrã Romanebemarãa bida jaradiãde wã quĩrã ða.

16 M̃lra perãcaã bedeã bia Jesucritodebemada jaradiai carea, mã bedeã ãjãbdara Ãcõrẽba idji ðadeba jũma ãdra edabari bẽrã; judiorãda, ju-

* **1:14-15** *Ne cawa bea, ne adua queda.* Griego bedeãde ða ða "griegoã idjãba ãbemarãa."

diorãé sida.†

17 Mañ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʙΛa sãwã ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ĩjāsira mãwã unubaria. Ācōrē Bedeade nãwã ʙΛ ʙΛa:
Ācōrē quĩrãpita jipa ʙΛra idji ĩjã ʙΛdeba zocai ʙaya.‡

Ēberārã Ācōrē quĩrãpita bedeade panΛnebema

18 Ācōrēba bajãneba cawabi ʙΛa cadjirua o beara, jipaē bea sida idji quĩrũbideba jũma cawa oida. Ādjia cadjirua o panΛneba wãrã bedeara idu cawabidaca.

19 Ācōrēnebema poya cawaida ʙΛra ādjirãba bio cawa panΛa, idjia cawabi ʙΛ bẽrã.

20 Nañ ējũã oðadeba λtaa Ācōrē un-acadebemada ēberārãba ebuða unubadaa. Idjia oða acΛ panΛneba cawa panΛa idjira Ācōrēda idjaba ewariza ne jũma poya o ʙΛda. Mañ carea cadjirua o beaba poya jaradaēa Ācōrē adua panΛ bẽrã bedeade panΛēda.

21 Ādjirãba Ācōrēra cawa panasidamĩna idjia bia bedeadaē basía idjaba bia ʙΛada adaē basía. ĀtebΛrΛ crĩcha neē bea quĩrãca crĩcha panesidaa. Mãwã ādji crĩchara biē ʙepeda pãĩmane panesidaa.

22 Ādjirãba crĩcha cawa beada asidamĩna crĩcha neē ʙeasia.

23 Ācōrē beuca bia quiruda igarasidaa. Mañbe dadji beuida ʙΛ zaca ʙΛda oðapeda maλgλa bia bedea panesidaa. ĩbana za quĩrãca, animarã jĩrũ quĩmãrē bea za quĩrãca, idjaba jãne wãbada

† **1:16** *Judiorãda, judiorãé sida.* Griego bedeade nãwã ʙΛ ʙΛa: “Naãrã judiorãda, maλare judiorãé sida.” ‡ **1:17** Habacuc 2:4.

animarã za quĩrãca odapeda maλgla bia bedea panesidaa.

24 Maλ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quĩrĩã bλda odamārēã. Maλ bērã ādjirāba mĩã perada o panesidaa.

25 Wārã Ācōrēda igaradapeda sewadrλ ēpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada odamĩna idji cāyābara idjia odadrλ ēpē panesidaa idjaba bia bedea panesidaa. Baribλrλ dadjirāba ababe Ācōrēabλrλ ewariza bia bedeadida panλa. Bia bλa māwā baida.Š

26 Ādjirāba sewada ēpēpedada bērã Ācōrēba iduaribisia mĩã perada odamārēã. Wērāra umaquĩrã ume baida bλda idu bλdapeda abarica wērã ume panesidaa.

27 Ara maλ quĩrãca umaquĩrāra wērã ume baida bλda idu bλdapeda abarica umaquĩrāda dji awuadapeda mĩã perada o panesidaa. Maλ cadjirua o panλ carea Ācōrēba ādjirāra cawa oya idjia cawa oida bλ quĩrãca.

28 Ādjirāba Ācōrēra igarapedada bērã idjia iduaribisia crĩcha cadjiruada ēpēnapeda mĩã oiē beada o pananamārēã.

29 Ne jūma cadjiruada obadaa. Mĩã peraida bλda obadaa, ne jūma awuabadaa, djārāra biē obadaa, djārāba erobλ carea biē crĩchabadaa, mĩã beabadaa, caicayabadaa, djārã cūrūgabadaa, djārã biē jarabadaa, idjaba nēbλra obadaa.

30 Djārã ēcarraare biē bedēabadaa, Ācōrēra quĩrāmabadaa, idjaba djārã quĩrāpita biē

Š 1:25 *Bia bλa māwā baida.* Griego bedeadē bλ bλa: “Amén.”

bedeabadaa. Ādjirāra dji biara beada abadaa idjaba dji dromaana abadaa. Djārā biē odi carea jarabadaa. Ādji djibari beđeara ĩjānaca.

³¹ ЦАВАГА zarea beaa. Ādjia beđea бapedadara odaca. Quĩrĩā neē beaa, ādji biē odara quĩrādoadaca idjaba djārāra quĩrā djuburiadaca.*

³² Ādjirāba bio cawa panla Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida.† Baribaga ara māwā o nĩnaa idjaba dewararāba abari quĩrāca cadjirua obadade bia crīchabadaa.

2

Ācōrēba cawa oidebema

¹ Maľba ni abaľba crīchaiē bla Ācōrē quĩrāpita beđeade blaēda. Dji jipaara o blađa a bla biđa māwā crīchaiē bla. Djārāba cadjirua o blađa jarabagađe ara idjida jara bla, idjia biđa abari quĩrāca obari bērā.

² Dadjirāba cawa panla jūma cadjirua o beara Ācōrēba jipa cawa obarida.

³ Maľ bērā djārāba cadjirua o blađa abaľba jaraibaga, baribaga abarica o blaľaga, idjia crīchaiē bla Ācōrēba cawa oēda.

⁴ Māwā crīcha blaľba igara bla Ācōrēba quĩrā djuburia blađebemada, jūma droa blađebemada, idjaba cadjirua ođa isabe cawa ocađebemada. Idjia adua bla Ācōrēba māwā bio quĩrā djuburia blađa cadjiruada igarapeđa idjima zemārēā.

* **1:31** Ādji biē odara quĩrādoadaca. Griego beđeade ebuda blaēa.

† **1:32** Ācōrēba māwā o beara bio cawa oida. Griego beđeade nāwā bla bla: “Ācōrēba jara ľacārĩa māwā o beara beuđida panla.”

⁵ BaribΛΓΛ CΛWΛΓΛ zarea βΛ bēřã idjia cadjiruada igaracaa Ācōrēmaa ze amaaba. Mañ carea Ācōrēba cawa oi ewaride idji quĩrũbideba wetara cawa oya. Mañ ewaride Ācōrēba unubiya sãwã jũmarãda jipa cawa oida.

⁶ Idjia jũmarãa diaya ãdjia opedada quĩrãca.

⁷ ΛCΛΓΛba biada o panΛa Ācōrēba ãdjida bia unumãrēã, bia jaramãrēã, idjaba ewariza idji ume zocai βΛmãrēã. Mañ ēberãrãra Ācōrēba wãrãda βΛya ewariza idji ume zocai pananamãrēã.

⁸ BaribΛΓΛ ĀCΛΓΛba crĩcha biē βΛdeba djãrã cãyãbara biara beadi carea jΛΓΛbadaa. Mañ bēřã wãrã bedeara ĩjã quĩrĩãnacaa idjaba cadjiruada obadaa. Mañ ēberãrãra Ācōrēba idji quĩrũbideba bio cawa oya.

⁹ Idjia cawa obΛΓΛde jũma cadjirua o beara bia mĩga beadia idjaba sopua beadia. Judiorãda, judiorãé sida mãwã beadia.*

¹⁰ BaribΛΓΛ jũma bia o beara Ācōrēba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai βΛya. Judiorãda, judiorãé sida mãwã oya.

¹¹ Ācōrēba ēberãrãra jũmaena abari quĩrãca jipa cawa oya.

¹² Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bēřã mañ leyra adua panΛmĩna Ācōrēba cawa oya. Idjaba mañ ley cawa beaba cadjiruara obada bēřã Ācōrēba ara mañ leydeba cawa oya.

¹³ Ley ũrĩ panΛneba ēberãrãra Ācōrē quĩrãpita jipa beaēa, ãtebΛΓΛ ĩjã o panΛneba Ācōrē quĩrãpita

* **2:9** *Judiorãda, judiorãé sida.* Griego bedeade nãwã βΛ βΛa: “Naãrã judiorãda, mañare judiorãé sida.”

jipa beaa.

¹⁴ Judiorãéba mañ leyra adua panΛmĩna ãdji crĩchadeba mañ leyba jara ɁΛ quĩrãca edaude obadaa. Mãwã unubibadaa biada, cadjirua sida cawa panΛda.

¹⁵ Ara ãdjia o panΛneba unubi panΛa mañ leyba jara ɁΛra sodeba cawa panΛda. ãdji crĩchade cawa panΛa biada wa cadjiruada o panΛda, bedeade panΛda wa bedeade panΛéda.

¹⁶ Jũmarãba ãdji sode mērã eropanΛra ãcõrēba cawa oi ewaride Jesucritodeba cawa oya. Mãwãya bedea bia mñã jaradia ɁΛba jara ɁΛ quĩrãca.

ãcõrēba Moisea diada leydeba judiorãra jipa beadaẽa

¹⁷ Bãrã judiorãba dji biarãana abadaa. ãcõrēra biara cawa panΛana abadaa. Crĩcha panΛa êdrΛdida ãcõrēba Moisea diada leyra cawa panΛ bērã.

¹⁸ Mañ leyra eropanΛ bērã cawa panΛa ãcõrēba cãrēda quĩrĩã ɁΛda idjaba cãrēda jipa ɁΛda.

¹⁹ Bãrãba crĩcha panΛa ãcõrē adua bearãa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edebΛda quĩrãca, pãĩmane bea ãnaanaa edebΛda quĩrãca.

²⁰ ãcõrēba Moisea diada leyra eropanΛ bērã crĩcha panΛa jũma necawaada eropanΛda idjaba wãrã bedea sida cawa panΛda. Mañ bērã crĩcha panΛa crĩcha neẽ bearãa, wadi bio adua bearãa bida poya jaradia pananida.

²¹ Bãrãba dewararã jaradia panΛbΛrΛ, ¿cãrē cãrēã ara bãduba jaradiadaẽ? Bãrãba jaradia-badaa ne drΛacara ɁΛda. BaribΛrΛ bãrãra ne drΛabadaa.

22 Bārāba jaradiabadaa daunemacara ɓɔda. Baribɔɾɔɓ bārāra daunemabadaa. Bārāba quĩrĩānaca jɔwaba oda ācōrēa bia bedeadida. Baribɔɾɔɓ jɔwaba oda ācōrē dedebema nebiada drɔɔabadaa.

23 Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panɔana abadaa. Baribɔɾɔɓ maɓ leyba jara ɓɔ ĩjānaē panɔ bērā, bārā carea dewararāba Ācōrēnebemada biē bedebadaa.

24 Maɓ carea Ācōrē Bedeade nāwā ɓɔ ɓɔ: “Judiorāēba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

25 Ācōrēba Moisea diada leyda bārāba ĩjā osidara, bārā cacua wēāgoɔda bia ɓɔ Ācōrē ēberārā bērā. Baribɔɾɔɓ maɓ leyra ĩjā oɔaēɓɔɾɔɓ, bārāra Ācōrē quĩrāpita cacua wēāgoē ɓea quĩrāca panɔ.‡

26 Maɓne judioēba maɓ leyra ĩjā o ɓɔɓɔɾɔɓ, cacua wēāgoē ɓamĩna Ācōrē quĩrāpita cacua wēāgo ɓɔ quĩrāca ɓɔ.

27 Bārā judiorāra cacua wēāgobadaa unubidi carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panɔ. Baribɔɾɔɓ maɓ leyra ĩjā oɔaē panɔ. Maɓ bērā cacua wēāgoē ɓɔba maɓ leyda ĩjā oibɔɾɔɓ, cawabiya bārāra judiorāmĩna bedeade panɔda.

28 Judio arara ababe naɓ djaradeba māwā ɓɔēa. Idjaba cacua wēāgoɔda arara naɓ djaradebemaēa.§

29 Āteɓɔɾɔɓ sode jipa ɓara Ācōrēmaarā judio araa. Sode jipa ɓɔɔara Ācōrēmaarā cacua wēāgoɔda araa.

† 2:24 Isaía 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 *Cacua wēāgoē ɓea.* Maɓba jara ɓɔ: “Ācōrē ēberārāēa.” § 2:28 *Judio araa idjaba cacua wēāgoɔda araa.* Maɓba jara ɓɔ: “Ācōrē ēberārāa.”

Ãcõrẽ Jaureba mǎwǎ jipa b̂baria.* Ãcõrẽba Moisea diada ley êpẽ b̂deba jipa baëa. Sode jipa b̂ara ëberãrãba bia jarađacamĩna Ãcõrẽba bia jarabaria.

3

¹ Mǎa mǎwǎ jara b̂ b̂rã b̂rãba crĩcha pan̂sicada judiora Ãcõrẽ quĩrãpita mǎcuaẽ b̂da. Crĩcha pan̂sicada cacua wẽãgo b̂ sida mǎcuaẽ b̂da.

² Mǎwǎëa. Ne zocãrãneba judiorãra dji biarãa. Naãrã mǎa jaraya mǎwǎ pan̂da Ãcõrẽba idji bedeara ãdjirãa diada b̂rã.

³ Mǎwǎmĩna ãcãrã ãdjirãnebemaba idji bedeara ãjãnaẽ basía. ¿Maãgã carea Ãcõrẽba oi jarađara oẽca?

⁴ Mǎwǎëa. Ãcõrẽba oi jarađara wãrãda jũma oya. Ëberãrãra jũmaena sewaida beamĩna Ãcõrẽra bedeaba b̂a. Idji Bedeade nǎwǎ b̂ b̂a:

B̂a bedeab̂rãde jũmarãba cawadia b̂a jara b̂ara jipa b̂da;
aba b̂a b̂a biẽ jarab̂rãde b̂a cawabiya b̂ara jipa b̂da.*

⁵ Mǎra bedeaya ëberãrã bedeabada quĩrãca. ãcãrãba jarabadaa cadjirua o pan̂ne Ãcõrẽra jipa b̂da ebuđa unubibadada. Maãne Ãcõrẽba cawa oib̂rã, idjira jipa b̂ãana abadaa. ¿Dji mǎwǎ jara pan̂la cãrẽda jarađi? ¿Jarađica Ãcõrẽra jipa b̂ãda cadjirua o beara cawa oi b̂rã?

⁶ ¡Wãrãda mǎwǎëa! Ãcõrẽda jipa b̂ãbara, ¿sãwǎ naã ãjũãnebemarãra jipa cawa ocasi?

* **2:29** Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27. * **3:4** Salmo 51:4.

7 ΛCΛΓΛba jarabadaa sewa o panΛneba Ḃcōrēra sewa ocada ebuda unubibadada. Crīchabadaa ādjia sewa o panΛ carea ēberārāba Ḃcōrēa auḁuara bia bedeadida. Mañ bērā ādjimaarā Ḃcōrēba cawa oiē ḂΛa.

8 Māwāra ḁdadjirāba auḁuara cadjiruada odida panΛca ēberārāba Ḃcōrēa auḁuara bia bedeadamārēā? ΛCΛΓΛba ādji crīcha cadjiruadeba jarabadaa daiba māwā jaradia panΛda. Māwā jara beara Ḃcōrēba wārāda biē ḂΛida ḂΛa.

Ēberā jipa ḂΛara neēa

9 Mañ bērā ḁcārēda jaradi? ḁJaradica dai judiorāda dewararā cāyābara biara beada? ¡Māwāéa! Mānañ cartade cawabisia judiorāba, judiorāé bida cadjiruara obadada.

10 MañgΛdebemada Ḃcōrē Bedeade nāwā ḂΛ ḂΛa: Ēberā jipa ḂΛara ni aba bida neēa.

11 Ni abaΛba adua ḂΛa cārēda jipa ḂΛda. Ni abaΛba Ḃcōrēra jΛrΛcaa.

12 Jūmarāba Ḃcōrēra igarasidaa. Jūmarāda Ḃcōrē quīrāpita biē panesidaa.

Ni abaΛba biada ocaa. Bia o ḂΛara ni aba bida neēa.†

13 Ādjia cadjirua bedeadadara beuda uria ewa nūmΛ quīrāca ḂΛa. Ādji iteba sewada obadaa.‡

Ādjia jara panΛneba djārāra biē obadaa damaba cabΛrΛ quīrāca.§

14 Djārā quīrāma panΛneba ādji iteba biē jarabadaa.*

† 3:12 Salmo 14:1-3. ‡ 3:13 Salmo 5:9. § 3:13 Salmo 140:3.

* 3:14 Salmo 10:7.

15 Baridua carea mĩã beabadaa.

16 Ādji wābΛdaza djārã bia pananada ārĩnapeda bia mĩgabibadaa.

17 Djārã ume necai beadira adua panΛa.†

18 Ni maãrĩ biða Ācõrẽra wayadacaa.‡

19 Maã bedea Ācõrẽ leyde bΛra dji ley epẽ bearãa jara bΛa. Māwã ni abaΛba poya jaradaẽa cadjirua neẽ bΛda. Maã leydeba cawa panΛa jũma naã ejũãnebemarãra Ācõrẽ quĩrãpita bedeade panΛda.

20 Wārãda Ācõrẽba Moisea diada ley ijã o bΛdeba ni abaΛda Ācõrẽ quĩrãpita jipa baẽa. Maã leyba cawabi bΛa dadjia cadjiruada obadada.

Ācõrẽba Jesucritodeba eberãrã jipa unubaria

21 BaribΛrΛ idira Ācõrẽba cawabisia maã ley odaẽne sãwã eberãrãra jipa unubarida. Ācõrẽba Moisea diada leyde idjaba Ācõrẽneba bedeabadarãba bΛpedada cartade biða maãnebemada bΛ bΛa.

22 AbaΛba Jesucritoda ijãsira Ācõrẽba idjira jipa unubaria. Jesu ijãbΛdara idjia jũma māwã jipa unubaria. Ni abaΛda quĩrã awara unucaa.

23 Wārãda jũmarãba cadjiruada obadaa. Maã bẽrã Ācõrẽ biya quirudebemada ãĩ beaa.

24 BaribΛrΛ Ācõrẽba ni cãrẽ sida obiẽne idji biadeba eberãra jipa unubaria. Māwã unubaria Jesucritoba idji beudebeba cadjiruadebemada eδrΛ bΛda bẽrã.

25 Ācõrẽba Jesucritora bΛsia cadjirua carea beumãrẽã. Dadjirã carea idji oara erozoasia. Maã ijãbΛdade Ācõrẽba dadji cadjiruara quĩrãdoabaria.

† 3:17 Isaía 59:7-8. ‡ 3:18 Salmo 36:1.

Jesucrito dadjirã cadjirua carea beudaba cawabi ðla Æcõrẽba jipa cawa obarida. Crito zeï naẽna cadjirua opedadara Æcõrẽba jũma droa ðadeba cawa oẽ basia.

²⁶ Baribara idira Jesucritodeba Æcõrẽba cadjiru-ara jũma jipa cawa obaria. Mañ bẽrã Æcõrẽba Jesu ïjãbdara jũma jipa unubaria. Mãwã ebuða ðla Æcõrẽra ne jũmane jipa ðda.

²⁷ Mañ bẽrã ¿cãrẽã ara dadjidebemada bia bedeadï? Poya bia bedeadã. ¿Sãwãẽrã? Poya bia bedeadã, Æcõrẽba Moïsea diada ley ïjã o panneba idji quĩrãpita jipa panẽ bẽrã, ãtebãra Jesu ïjã panneba dadjirãra idji quĩrãpita jipa pana.

²⁸ Dadjirãba jaradia pana Jesuda ïjã pan bẽrã Æcõrẽba dadjirãra jipa unubarida. Æcõrẽba Moïsea diada ley ïjã o panneba dadjirãra idji quĩrãpita jipa beadãca.

²⁹⁻³⁰ ¿Æcõrẽra ababe judiorã Æcõrẽca? ¿Idjira judiorã Æcõrẽca? Wãrãda Æcõrẽra ababara ðla bẽrã idjaba judiorã Æcõrẽa. Idjia jũma Jesu ïjãbdara jipa unubaria. Cacula wẽãgo beaba, cacua wẽãgoẽ bea bida Jesuda ïjãsidara jipa unubaria.

³¹ Jesuda ïjã pan bẽrã ¿Æcõrẽba Moïsea diada leyra igara pana? Mãwãã, ãtebãra mañ leyba jara ðara obadaa.

4

Abrahaãba Æcõrẽ ïjãna

¹ ¿Cãrẽda jaradi drõã naẽnabema Abrahaãnebemada? ¿Sãwã Æcõrẽba jipa unusi?

² Abrahaḷba ne bia o ḅḷḅeba Ācōrē quĩrāpita jipa ḅadabara, ara idjidebemada poya bia bedeacasia. Baribḷḷḷ wārā arada ni cārē sida oē basía Ācōrē quĩrāpita bia bedeai carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara ḅḷḅa: “Abrahaḷba Ācōrēra ĩjāsia. Maḷ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”*

⁴ Abaḷba trajuda oibḷḷḷ, idjia edabḷḷḷara bari edaēa, ātebḷḷḷ idji trajubari dji boroba diaya.

⁵ Baribḷḷḷ Ācōrē quĩrāpita jipa ḅai carea ne oē ḅḷḅa Ācōrēda ĩjāibḷḷḷ, Ācōrēba maḷ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o beaba Ācōrēda ĩjāsídara Ācōrēba jipa unubaría.

⁶ Ara maḷ quĩrāca Daviba jarasia: Ācōrē quĩrāpita jipa ḅai carea ne oē ḅḷḅara Ācōrēba jipa unusira bio bia baya.

⁷ Nāwā jarasia:
Ĕberārāba Ācōrē ley ĩjā odaē pananada idjaba cad-
jirua opeḅadada Ācōrēba quĩrādoasira bio
bia panania.

⁸ Ĕberāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade ḅḷḅēana aibḷḷḷ, maḷ ēberāra bio bia baya.†

⁹ Maḷba ḷababe cacua wēāgo ḅeadḷḷḷ bio bia pananica? ḷCacua wēāgoē ḅea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasídaa Abrahaḷba Ācōrēra ĩjāna bērā Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ Baribḷḷḷ ḷĀcōrēba idjira sāḷbe jipa unusi? ḷJipa unusica idji cacua wēāgoḅacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia.

* 4:3 Genesi 15:6. † 4:8 Salmo 32:1-2.

11 Abrahāḷba Ācōrēra ījāna bēṛā, cacua wēāgoē baḍamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maḷ cawabi carea Abrahāḷba jīrūare idji cacuara wēāgosia.‡ Cacua wēāgoē beaba Ācōrēda ījānibḷḗḷ, Abrahāḷra ādjirā zezaa, abari quīrāca ījā panḷneba Ācōrēba jipa unu ḷḷ bēṛā.

12 Idjaba Abrahāḷba idji cacua wēāgoi naēna ījā baḍa quīrāca cacua wēāgo beaba ījānibḷḗḷ Abrahāḷra ādjirā zezaa.

13 Ācōrēba Abrahāḷa, idjideba zedi ēberārāa biḍa naḷ ējūāra diayada asia. Baribḷḗḷ māwā jaraē basía Abrahāḷba idji leyda ījā oḍa bēṛā. Ātebḷḗḷ māwā jarasia Abrahāḷra jipa ununa bēṛā. Māwā jipa unusia Abrahāḷba idjida ījāna bēṛā.

14 Ācōrēba Moisea diada ley ījā o beaba Ācōrēba diai jaraḍara edabḷdabara, dadji quīrābe Critora ījā panacasiḍaa idjaba Ācōrēba diai jaraḍara edaḍaē bacasia.

15 Maḷ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē baḍabara, dadjirāra maḷ ley igarabḷda carea bedeade pananaē bacasia.

16 Ācōrēba diai jaraḍara dadjirāba edaḍia idjida ījā panḷ bēṛā. Ācōrēba idji biadeba maḷra bari dia ḷḷa. Maḷ bēṛā jūma Abrahāḷ ēberārāba maḷra wārāda edaḍia. Ācōrēba Moisea diada leydeba panḷba Ācōrēda ījā panḷbḷḗḷ maḷra edaḍia. Baribḷḗḷ ababe ādjiabḷḗḷ edaḍaēa, ātebḷḗḷ judiorāē biḍa Abrahāḷ quīrāca Ācōrēda ījānibḷḗḷ edaḍia. Māwā Abrahāḷra jūma dadjirā, dji Ācōrē ījā bea zezaa.

‡ 4:11 Genesi capítulo 17.

25 Idjia Jesura b̄asia dadjirã cadjirua carea beumãrẽã. Mañbe beu bađada ãrẽbabisia dadjirãra idji quĩrãpita jipa b̄ai carea.

5

Jesudeba dadjirãra ãcõrẽ ume necai duanãa

1 Jesucritoda ãjã panã bẽrã ãcõrẽba dadjirãra jipa unu b̄aa. Mañ bẽrã dadjirã Boro Jesucritodeba ãcõrẽ ume necai duanãa.

2 Mañ awara Jesucrito ãjã panã bẽrã ãcõrẽba idji biadeba dadjirãra ewariza carebabaria. Idjaba b̄asrida panãa cawa panã bẽrã ãcõrẽ biya quirudebemada edađida.

3 Mañ awara dadjirã bia mĩga panãne b̄asrida panabadaa cawa panã bẽrã mañgãdeba biara droa cawađida.

4 Mañ droa panãneba cawa panãa ãcõrẽba dadjirãra bia unu b̄ada. Mañgãdeba cawa panãa ãcõrẽ bia quirudebemada edađida.

5 Mañra sewaẽa, ãtebãrã wãrãda edađia. Mãwã cawa panãa ãcõrẽba idji Jaureda dadjirãa diada bẽrã. Idji Jauredeba dadjirã sođe cawabi b̄aa dadjirãra wãrãda bio quĩrã b̄ada.

6 Dadjirã cadjiruadebemada poya ãdrãdeã panasidađe ãcõrẽba b̄ada ewaride Critora dadjirã dji cadjiruarã carea beusia.

7 Zarea b̄aa ãberã jipa b̄a carea abaãba ara idjida idu beabida. ãĩberã ãberã bia carea abaãba ara idjida idu beabiscada.

8 Baribãrã ãcõrẽba dadjirãra bio quĩrã b̄ada unubisia wadi cadjiruade panãne Critora dadjirã carea beuda bẽrã.

9 Crito oa erozoadađeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ɓa. Mañ bēřā Critođeba dadjirāra Ācōrēba cawa oiđebemada wārāda ēdrāđia.

10 Dadjirā wadibiđa Ācōrē ume dji quīrūda ɓeasiđe idji Warra beuđađeba dadjirāra idji ume bia ɓasia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrāđia Critora zocai ɓa bēřā.

11 Mañ awara dadjirā Boro Jesucritođeba Ācōrē ume bia panā bēřā idjiđeba Ācōrē ume ɓasriđa panāa.

Adañ idjaba Crito

12 Ēberā abađeba cadjiruara nañ ējūāne zesia. Idjaba mañ cadjiruadeba dadji beuđira zesia. Jūmarāba cadjiruada obada bēřā beubadaa.

13 Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba nañ ējūāne cadjiruara obadjiđaa. Baribaḡa mañ ley neē ɓada bēřā jaraca basía ēberāba cadjirua o panā carea bedeađe panāda.

14 Māwāmīna Adañ ewariđeba aba Moise ewariđaa ēberārāda beusiđaa cadjiruara obadjiđa bēřā. Baribaḡa Adañba cadjirua ođa quīrāca ođae basía. Adañba igarasia Ācōrēba idjía ebuđa jaradara baribaḡa ādjirāba māwā ođae basía.

Adañneba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida ɓadađeba jūmarāda poya bia panesiđaa.*

15-16 Wārāda ēberā abałba cadjirua ođa carea jūmarāda beusiđaa. Baribaḡa ēberā abałđeba Ācōrēba idji biadeba zocai ɓaida bari diasia jūmarāda zocai ɓeadamārēā.† Jesucritoba idji

* 5:14 Griego bedeađe nāwā ɓá ɓa: “Adañra dji zeida ɓada quīrāca basia.” † 5:15-16 *Jūmarā*. Griego bedeađe ɓá ɓa “zocārā.”

biadeba dadjirã itea oðara Adaãba cadjirua odadeba zeda cãÿãbara ʌʌara ʌʌa. Maã bẽrã Ãcõrẽba bari dia ʌʌara Adaãba cadjirua odadeba zeda quĩrãca ʌʌã. Maã awara Adaãba cadjirua ababe oda carea Ãcõrẽba cawa opeða jũmarãda bedeade panʌana asia. Baribʌʌʌ ẽberãrãba cadjiruada zocãrã opeðadamĩna Ãcõrẽba ni cãrẽ sida obiẽne idji biadeba ãdjirãra jipa unubaria.

17 Wãrãda ẽberã abaʌba cadjirua odadeba jũmarãda beubadaa. Baribʌʌʌ dewara ẽberãda ʌʌa, Jesucritoda. Idjideba Ãcõrẽba ni cãrẽ sida obiẽne ẽberãrãra jipa unubaria. Idji biadeba bio carebabaria. Ãcõrẽba mãwã erobʌra Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

18 Wãrãda ẽberã abaʌba cadjirua oda carea Ãcõrẽba cawa opeða jũmarãda bedeade panʌana asia. Idjaba ẽberã abaʌba jipa oda carea Ãcõrẽba jũmarãda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamãrẽã.

19 Wãrãda ẽberã abaʌba Ãcõrẽba jaraðara ãjã odaẽ bẽrã zocãrã ẽberãra dji cadjiruãrãda panesidaa. Idjaba ẽberã abaʌba jũma ãjã oda bẽrã zocãrã ẽberãra Ãcõrẽba jipa unuya.

20 Ãcõrẽba Moisea idji leyra diasia ẽberãrãba cawaðamãrẽã cadjiruara zocãrã obadada. Baribʌʌʌ ẽberãrãba cadjiruara biara osidade Ãcõrẽba idji biadeba biara quĩrã djuburiasia.

21 Wãrãda ẽberãrãba cadjiruada obada bẽrã beubadaa. Baribʌʌʌ Ãcõrẽba idji biadeba ẽberãrãra jipa unubaria dadjirã Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamãrẽã.

6

Cadjiruadebema ědrΛpedada

¹ ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panΛ? ¿Dadjirãra wadibida cadjiruade nĩbadica Ācõrẽba idji biadeba biara quĩrã djuburiamãrẽã?

² ¿Wãrãda mãwã odiẽ panΛ! Dadjirãra cadjiruadebemada beusidaa. Mañ bẽrã ¿sãwã cadjiruade nĩbadi?

³⁻⁴ Bãrãba cawa panΛ borocuesidade unubisidada Crito ume ãbaa panΛda. Mãwã unubisidaa idji ume beusidada idjaba jousidada. Mañbe dadjirã Zeza Ācõrẽba idji ΛbΛa waiβΛa βΛdeba Crito ãrẽbabida quĩrãca dadjirã sida ãrẽbabisia zocai bai djiwidide nĩbadamãrẽã.

⁵ Dadjirãra Crito ume beusida bẽrã idji ãrẽbada quĩrãca zocai bai djiwidide nĩbadia.

⁶ Dadjirãba cawa panΛa dadji crĩcha drõãra beusida Crito ume crude cachida quĩrãca. MãwãβΛrΛ dadjirã crĩcha drõãba nañ cacuaba cadjirua o quĩrã ãda waa poya obiẽa. Dadjirãra waa cadjirua nezocarãẽa.

⁷ Wãrãda abaΛda Crito ume ãbaa beusibΛrΛ, cadjiruadebemada ědrΛsia.*

⁸ Dadjirãra Crito ume ãbaa beupedada bẽrã ãã panΛa idji ume zocai pananida.

⁹ Dadjirãba cawa panΛa Critora beu ãadada ãrẽbada bẽrã waa beuẽda. Beuba idjira waa poyaẽa.

* **6:7** *Cadjiruadebemada ědrΛsia.* Griego bedede mañba idjaba jara βΛa: “Cadjirua o βΛdebemada Ācõrẽba jipa βΛsia.”

10 Crito b̄arima āba beudaba jũma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuēa ātebΛΛ Ācōrē itea zocai b̄Λa.

11 Ara mañ quĩrāca cawadida panΛa b̄ārāra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirā Boro Jesudeba Ācōrē itea zocai panΛda.

12 Mañ b̄ērā cadjiruara idu b̄ārā boro babirānadua. Māwā b̄ārā cacua beuida b̄Λba cadjirua o quĩrīā b̄Λda odaēa.

13 B̄ārā cacuaa idu cadjiruara obirānadua. ĀtebΛΛ ara b̄ādjida Ācōrēa diadadua. B̄ārāra cadjiruade beu pananada Ācōrē itea zocai panesidaa. Mañ b̄ērā b̄ārā cacuada Ācōrēa diadadua jipa odi carea.

14 Ācōrēba idji biadeba b̄ārāra ēdrΛ b̄Λda b̄ērā idjaba Ācōrēba Moisea diada leydeba panΛē b̄ērā, cadjiruara b̄ārā boroda baiē b̄Λa.

Jipa odidebema

15 ¿Mañnebemada s̄āwā crīcha panΛ? Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdrΛ edada b̄ērā idjaba dadjirāra Moisea diada leydeba panΛē b̄ērā ¿cadjiruada odida panΛca? ¡Māwāéa!

16 B̄ārāba cawa panΛa ara b̄ādjida djārā nezocada beadi carea diadibΛΛ, dji boroba jarabΛΛra jũma ijā oēida panΛa. Ara mañ quĩrāca b̄ārāba cadjiruara b̄ārā boroda b̄ΛdibΛΛ, cadjiruara odapeda beudia. BaribΛΛ Ācōrēda b̄ārā boroda b̄ΛdibΛΛ, idji bedea ijā obΛdade jipa n̄ibađia.

17 Naēna b̄ārāra cadjirua nezocarā basía. BaribΛΛ jũma Ācōrēnebema jaradiapedadara

sodeba ñjã o panΛ bërã m̃ã ãcõrẽa bia ðada abaria.

¹⁸ Bãrãra cadjiruadebemada êdrΛpeda ãcõrẽ nezocarãda panesidaa jipa odi carea.

¹⁹ M̃ã m̃ãwã nezocadebemada bedeã ða nañ crĩchada jaradiai carea. Ara bãdjideba cawadida zarea ða bërã m̃ãwã jaradia ða. Wãrãda naẽna bãrãba ara bãdjida ðasidaa cadjirua nezocada beadi carea. M̃ãwã bãrãba m̃ã peraidebemada, jũma cadjirua sida ewariza wetara o panabadjidaa. BaribΛrΛ idira ãcõrẽ nezocarã bërã ara bãdjida ðadadua jipa odi carea. M̃ãwãbΛrΛ ãcõrẽ itea bia beadia.

²⁰ Bãrãra cadjirua nezocarã baside jipa odida crĩchadaca basia.

²¹ BaribΛrΛ cadjirua o panΛneba ¿cãrẽ biada edasida? ¿M̃ãwã o panana carea idira quĩrã pera panΛẽca? Cadjirua o panΛ carea êberãrã beudia.

²² Idira bãrãra cadjiruadebemada êdrΛpedada bërã ãcõrẽ nezocada panesidaa. M̃ãwã bãrãra ãcõrẽ itea bia panesidaa. Mañ bërã idji ume ewariza zocai panania.

²³ Wãrãda cadjirua o panΛ carea êberãrã beudia. BaribΛrΛ dadjirã Boro Jesucritodeba ãcõrẽba ewariza zocai baida bari dia ða.

7

M̃ã amacara panΛ leydeba Pauloba jaradiada

¹ Djabarã, ãcõrẽba Moisea diada leyra cawa panΛ bërã mañ leydeba m̃ã bãrãa bedeaya. Bãrãba cawa panΛa ababe zocai panΛnebΛrΛ dadjirãra mañ leydeba panΛda.

2-3 Nañ quĩrãca ðΛa. Mañ leyba jara ðΛa wẽrã quima bara ðΛara idji quima zocai ðΛde idji ume ðaida ðada. Idji quima wadi zocai ðΛde mañ wẽrãba dewara umaquĩrãda edaibΛΓΛ, leyba jara ðΛa wẽrãra daunemasida. BaribΛΓΛ idji quimada beusira wẽrãra idji quima ume ðaida ðΛ leyðebemada êdrΛsia. Mañne idjia dewara umaquĩrãda edaibΛΓΛ, daunemaẽ ðΛa.

4 Djabarã, ara mañ quĩrãca Crito beudadeba bãrãra Ãcõrẽba Moisea diada leyðebemada beusidaa. Mãwã dewaradeba poya panania. Idira bãrãra Crito dji ãrẽbaðadea. Idjideba panΛ bêrã Ãcõrẽ itea poya bia odia.

5 Dadjirãra nañ djaraba o quĩrã ðΛdeba nĩbasidade Ãcõrẽba Moisea diada leyba jara ðΛ carea wetara cadjiruada o quĩrãsidaa. Mañne cadjirua o panΛ carea beudida panasidaa.*

6 BaribΛΓΛ Ãcõrẽba Moisea diada leydeba pananada dadjirãra êdrΛsidaa. Mañ leyðebemada beusida bêrã idira Ãcõrẽra idji Jauredeba êpẽnia. Waa crĩchadaẽa Moiseba ðΛda leydeba êpẽnida.

Cadjirua o quĩrã ðΛdebeba

7 ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panΛ? ¿Ãcõrẽba Moisea diada leyra cadjiruaca? ¡Mãwãẽa! Mañ ley neẽ baðabara mãa adua ðacasia cãrẽda cadjiruada. Mañ leyba djãrãnera awuarãduada adaẽbara, mãa djãrãne awuaira cadjiruada adua ðacasia.†

8 BaribΛΓΛ awuarãduada ada bêrã cadjirua o quĩrã ðΛdeba mãa ne jũmada wetara awuasida.

* **7:5** *Beudida panasidaa.* Griego bedeade nãwã ðΛ ðΛa: “Beudira zau panasidaa.” † **7:7** Exodo 20:17.

Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quĩrĩāé bacasia.‡

⁹ Naēna mañ ley adua ðaside mñra necai ðabadjia. BaribΛΓΛ cawaside mñra cadjiruada o quĩrĩāsia. Mañbe cadjirua carea beuida ðasia.

¹⁰ Mañ ley ĩjã o ðΛðeba mñra Ācōrē ume ewariza zocai ðaida ðasia. BaribΛΓΛ oca bēřã mañ leyba cawabisia mñra beuida ðΛda.

¹¹ Mañ leyba jara ðΛ carea mñra cadjiruada wetara o quĩrĩāsia. Mañbe cadjiruaba mñra cūrũgasia crĩchamārēã mañ leyðeba jipa ðaida. BaribΛΓΛ ĩjã oca bēřã beuida ðasia.

¹² Wārāda mañ leyra Ācōrēnea. Mañ leyba jara ðΛra jũma bio bia ðΛa, jipa ðΛa, idjaba aride ðΛa.

¹³ Māwāra ¿ley bia ðΛba mñra beubisica? ¡Māwāéa! ĀtebΛΓΛ cadjirua o ðΛ carea mñra māwã beuida ðasia. Mñra cadjirua o ðΛ carea mañ ley bia ðΛba jara ðΛa mñra beuida ðΛda. Māwã ebuða ðΛa cadjiruara sãwãbΛΓΛ ðΛda. Mñra cadjirua o ðΛra wārāda bio cadjirua ðΛa.

¹⁴ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrēba Moisea diada leyra Ācōrē Jaureðeba zesida. BaribΛΓΛ mñra nañ djarade ðΛa. Mñra cadjiruaba nēdoða quĩrĩca ðΛa idji nezocada ðamārēã.

¹⁵ Mñra adua ðΛa cārē cārēã jãwã obarida. Mñra ne bia o quĩrĩā ðΛra ocaa, ātebΛΓΛ mñra cadjirua o quĩrĩāé ðΛda obaria.

¹⁶ BaribΛΓΛ mñra cadjirua o ðΛra o quĩrĩāé ðΛ bēřã ebuða ðΛa Ācōrēba Moisea diada leyra mñra bia

‡ **7:8** *Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quĩrĩāé bacasia.* Griego bedeade nãwã ðá ðΛa: “Ley neñe cadjiruara beusia.”

unu b̂ada.

¹⁷ Mañ b̂erã ara m̂djia quĩrĩã b̂deba cadjiru-ara o b̂ãea, ãteb̂arã cadjirua m̂ sođe b̂aba m̂wã obibaria.

¹⁸ M̂a cawa b̂a m̂ sođera biada neđa. Biara jaraib̂arã, m̂ra nañ djarade b̂ b̂erã ara m̂djia quĩrĩã b̂deba biada poya ocaa. M̂a biada o quĩrĩã b̂m̂ina poya ocaa.

¹⁹ Wãrãda m̂a bia o quĩrĩã b̂ara ocaa, ãteb̂arã cadjirua o quĩrĩã b̂da obaria.

²⁰ M̂a cadjirua o quĩrĩã b̂da o b̂m̂ina, ara m̂djia quĩrĩã b̂deba m̂wã o b̂ãea. ãteb̂arã cadjirua m̂ sođe b̂aba m̂wã obi b̂a.

²¹ Mañ b̂erã nañda cawa b̂a: m̂a biada o quĩrĩã b̂m̂ina cadjirua m̂ sođe b̂aba cadjiruada obibaria.

²² Wãrãda m̂a sođeba ãcõrẽ leyra bio bia unu b̂a.

²³ M̂wãm̂ina dewara crĩcha sida m̂ sođe b̂a. Mañĝaba m̂ preso erob̂a quĩrãca m̂a cadjiruada obibaria. M̂a bia o quĩrĩã b̂ara mañ crĩchaba idu obi quĩrĩãca ne bia oi crĩcha ume djõ b̂a quĩrãca.

²⁴ ¡M̂ra m̂ã djuburi b̂a! ¿Caiba m̂ra ãdra b̂i nañ cacua beuida b̂aba cadjirua o quĩrĩã b̂debemada?

²⁵ Ababe ãcõrẽb̂arã dadjirã Boro Jesucritodeba m̂ra ãdra b̂aya. Mañ carea m̂a idjia bia b̂ada aya. Wãrãda m̂ crĩchade ãcõrẽ leyra ãjã o quĩrĩã b̂a, barib̂arã nañ djarade b̂ b̂erã cadjirua m̂ sođe b̂aba cadjiruada obibaria.

8

ãcõrẽ Jauredeba nĩbaidebema

1-2 Idira dadjirãra Jesucrito ume pan Δ bẽrã ni maãrĩ bida bedede pan Δ ẽa.* ãcõrẽ Jaureba dadjirãa zocai ãai djiwiwida Jesucritodeba diasia. Dadjirãra cadjiruadebemada idjaba beu Δ idebemada e Δ ra Δ b Δ sia.

3 ãcõrẽba Moisea diada leyba dadjirãra cadjiruadebemada poya e Δ ra Δ b Δ ãẽ basia. Naã djaraba o quĩrĩã b Δ deba nĩnaba maã ley ijã odi cãyãbara cadjiruada obadaa. Barib Δ ra Δ ãcõrẽba idji Warrada diabuesia dadjirã dji cadjiruarã quĩrãca ãamãrẽã. Maãne idji Warrara dadjirã cadjirua carea beusia. Mãwã ãcõrẽba idji Warradeba dadjirãra cadjiruadebemada e Δ ra Δ b Δ sia.

4 Idjia mãwã osia dadjirãba poya jipa odamãrẽã idji leyba jara b Δ quĩrãca. Idira dadjirãra poya jipa nĩbadia naã djaraba o quĩrĩã b Δ deba nĩnaẽ bẽrã, ãteb Δ ra Δ ãcõrẽ Jauredeba nĩna bẽrã.

5 Naã djaraba o quĩrĩã b Δ deba nĩnaba ababe naã djaraba cadjirua o quĩrĩã b Δ dra Δ crĩchabadaa. Barib Δ ra Δ ãcõrẽ Jauredeba nĩnaba ãcõrẽ Jaureba quĩrĩã b Δ dra Δ crĩchabadaa.

6 Naã djaraba o quĩrĩã b Δ da aba Δ ba crĩcha ãaib Δ ra Δ beuya. Barib Δ ra Δ ãcõrẽ Jaureba quĩrĩã b Δ da crĩcha ãaib Δ ra Δ necai ãaya idjaba ewariza ãcõrẽ ume zocai ãaya.

7 A Δ a Δ ba naã djaraba o quĩrĩã b Δ da crĩcha ãaib Δ ra Δ , ãcõrẽ ume dji quĩrũa. ãcõrẽ leyra ijã o quĩrĩãẽa, ni poya ijã oẽa.

* **8:1-2** Griego bedede Δ ca Δ cartade naã sida b Δ b Δ a: “ãdjirãra naã cacuaba cadjirua o quĩrĩã b Δ deba nĩnaẽ bẽrã, ãteb Δ ra Δ ãcõrẽ Jauredeba nĩna bẽrã.”

⁸ Naã djaraba o quĩrĩã ðadeba nĩnara Ācõrẽba bia unucaa.

⁹ Baribara Ācõrẽ Jaureda wãrãda bãrã sode ðadara, idjideba nĩnaa. Naã djaraba o quĩrĩã ðadeba nĩnaẽa. Wãrãda Crito Jaure neẽ ðara Critodeẽa.

¹⁰ Baribara Critoda bãrã sode ðadara, bãrã jau-rera zocai ða Ācõrẽba bãrãra jipa unu ða bẽrã. Mãwãmĩna bãrãba cadjirua o panana carea naã djarade beudia.

¹¹ Baribara idji Jaureda bãrã sode ða bẽrã, idjideba bãrã cacua beuida ðara ãrẽbabiya Jesu ãrẽbabiã quĩrãca.

¹² Djabarã, dadjirãra wãrãda Ācõrẽ Jauredaba nĩbadida panãa. Naã djaraba o quĩrĩã ðadeba nĩbadiẽ panãa.

¹³ Bãrãda naã djaraba o quĩrĩã ðadeba nĩbadibara beudia. Baribara naã djaraba cadjirua o quĩrĩã ðada Ācõrẽ Jauredaba igaradibara, ewariza Ācõrẽ ume zocai panania.

¹⁴ Jũma Ācõrẽ Jauredaba nĩnara Ācõrẽ warrarãa.

¹⁵ Bãrãba Ācõrẽ Jaure edasidade nezocada ðaẽ basia. Ātebãra ðasia Ācõrẽ warrarãda beadamãrẽã. Idjideba ne wayadãcaã ãtebãra Ācõrẽa “mã Zeza” abadaa.

¹⁶ Dadjirã sode Ācõrẽ Jaureba cawabi ða wãrãda Ācõrẽ warrarãda.

¹⁷ Idji warrarã bẽrã Crito ume ãbaa idjia erobãdebemada edadãa. Dadjirãda wãrãda Crito bia mĩgãda quĩrãca bia mĩga pananibara, Ācõrẽba Crito ume ãbaa bio bia ðaya.

Bajãne bia pananinebema

18 Dadjirã nañ ewaride bia mĩga panΛnebemada mĭa mǎcua crĩchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirāra bia bΛi bērã.

19 Ne jũma Ācōrēba ocuadaba quĩrĩã bΛa idji warrarã bia panebΛdada isabe unubida.

20-21 Naēna ne jũma Ācōrēba bia ocuadara biē besia. BaribΛrΛ iduba mǎwã biē beē basía, ātebΛrΛ Ācōrēba biē bΛsia. Mǎwãmĩna ne jũma biē bedaba jĭã bΛa Ācōrēba idji warrarã bia bΛi quĩrãca bia bΛmārēã. Mañbe waa berawaēa.

22 Dadjirãba cawa panΛa wērãba warra tobΛrΛde pua carea isabe to quĩrĩãbarida. Ara mañ quĩrãca ne jũma Ācōrēba ocuadara puadeba beaca bΛa. Mañ carea isabe bia be quĩrĩã bΛa. Ācōrēba ocuada biē beda ewarideba aba ididaa mǎwã bΛa.

23 Mañ awara Ācōrēba dadjirã cacuara bia bΛmārēã jĭã panΛmisa dadjirã sida puadeba panΛa. Idji warrarã edabΛrΛde mǎwã oya. Idji Jaureda dadjirãa naārã diasia wārãda idji warrarãda cawadāmārēã.

24 Ācōrēba dadjirãra ēdrΛ edada bērã mañgΛra jĭã panΛa. Dadjia jĭã panΛra wadibida neñ panΛa. EropanΛbara ¿cārē cārēã jĭã panacasida? ¿Caiba idjia ero bΛ edai carea jĭã bai?

25 BaribΛrΛ dadjirãba jĭã panΛra wadibida neñ panΛ bērã jũma droa panΛneba cawa panΛa wārãda edadida.

26 Mañ awara ara dadjiduba ΛbΛaē panΛ bērã Ācōrē Jaureba dadjirãra careba bΛa. Wārãda adua panΛa sǎwã Ācōrēa aride iwididida. BaribΛrΛ Ācōrē Jaureba dadjia poya jaradaca bededebeba dadjirã carea Ācōrēa iwidibaria.

27 Mañne Ācōrē dadji so acΛbariba idji Jaureba iwidi Ɂara cawa ɁΛa, idjia quĩrĩã ɁΛ quĩrĩca idjiderã carea iwidiɁari bērã.

Ācōrēba ne jūmaneba carebabilia

28 Ācōrēba crĩcha Ɂada quĩrĩca idji quĩrĩã Ɂada trãsia. Dadjirãba cawa panΛa maġarã itea Ācōrēba ne jūmaneba biada obarida.

29 Idjia naēnaeda cawa Ɂasia cairãda idjiderã baida. Ādjirãra Ɂasia idji Warra Jesu quĩrĩca Ɂadamãrēã. Mãwã idji Warra Jesura djabarã zocãrã panΛnebemada dji nabemaa.

30 Ācōrēba idji Warra Jesu quĩrĩca Ɂadamãrēã naēnaeda Ɂadara idjima trãcuasia. Idjia trãcuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarãa idji biya quirudeɁbemada diaya.

31 ¿MaġaɁdebemada sãwã crĩcha panΛ? Ācōrēra dadjirãare ɁΛ bērã ¿caiba dadjirãra poyai?

32 Wãrãda Ācōrēba idji Warra arada wãgaē basia āteɁarã jūma dadjirã carea idu beabisia. Mañ bērã ¿idjia dadjirãa ne jūma biada Crito ume ābaa diaēca?

33 ¿Caiba Ācōrēa idjia edadarãda poya biē jarai? Ācōrēba dadjirãra jipa unubaria.

34 ¿Caiba dadjirãra beɁeade panΛana adi? Ni abaΛba mãwã jaradaēa Jesucitora dadjirã carea beuda bērã. Idjira beu Ɂadada ārēbasia. Idira Ācōrē jΛwa araare ɁΛa. Mama dadjirã carea Ācōrēa beɁea djuburia ɁΛa.

35 ¿Caiba dadjirãra Crito quĩrĩãnebemada poya āyã ɁΛi? Ewari zarea zebΛrΛde, bia mĩga panΛne, ēberãrãba dadjirã biē odi carea ēpē panΛne,

jarraba zebΛΓΛde, cacuađe jłni carea neě panΛne, minijĩchiade panΛne, ěberãrãba bea quĩrĩã panΛne ni abaΛba dadjirãra Crito quĩrĩãnebemada poya ãyã bΛĕa.

³⁶ Ācõrẽ Bedeade nãwã bΛ bΛa:

Ewariza bΛ carea दौरa bea quĩrĩã panΛa. Oveja beabΛda quĩrĩãca beađida crĩcha panΛa.†

³⁷ BaribΛΓΛ Critoba dadjirãra quĩrĩã bΛa. Idjideba jũma małgΛra dadjirãba poyabadaa.

³⁸⁻³⁹ Mał carea młã cawa bΛa dadjirãda beudibΛΓΛ wa zocai pananibΛΓΛ, Ācõrẽ quĩrĩãnebemada jĩga pananaĕda. Nał ewaride, nubema ewaride bida jĩga pananaĕa. Idjaba bajãnebema nezocarãba, jairãba, dji droma beaba, nał dedaade łtΛara beaba, nał dedaade jewedaara beaba, ni cãrẽ Ācõrẽba odadebema bida dadjirãra idji quĩrĩãnebemada poya ãyã bΛdaĕa.‡ Ara mał quĩrĩãra dadjirã Boro Jesucritodeba unubisia.

9

Ācõrẽba israelerã edada

¹ Młra Critode bẽrã wãrã bedeada jaraya. Sewa oĕa. Ācõrẽ Jaureba mł sode nał bedeara wãrã arada cawabi bΛa.

²⁻³ Nałda jaraya: mł ěberãrã judiorã carea ewariza bio sopua bΛbaria. Ādjirãra Ācõrẽ ume biĕ panΛnebemada poya bia bΛibara, młda ģdjirã cacuabari Critodebemada jĩga becasia.

† **8:36** Salmo 44:22. ‡ **8:38-39** *Jairã*. Griego bedeade nãwã bΛ bΛa: “Dji dromarãba, jũma poya beaba.”

4 ãdjirãra Israeldebeama. ãcõrẽba ãdjirãra naãrã edasia idji warrarãda beadamãrẽã.* Idji quĩrãwãrẽã dorrodorroadã ãdjirãa unubisia.† ãdji drõã naẽnabemarã ume bedeã bãsia.‡ Idji ley sida Moisedeba ãdjirãa diasia. ãdjirãa cawabisia idji dede cãrẽda odida panãda idjaba jũma idjia diai jaradara ãdjirã itea bãsia.

5 ãdji drõã naẽnabemarãra dji dromarãda beasia. ãdjirãneba Critora naã djarade zesia. Idjidra jũmarã ãcõrẽã. Idjiãbraã dadjirãba ewariza bia bedeadida panãa. Bia bãa mãwã baida.

6 Mãa jaraẽ bãa ãcõrẽba israelerã itea oyada adara oẽ bãda. ãtebraã mãa jara bãa jũma Israeldeba yõpedadara ãcõrẽ quĩrãpita israelerãẽda.

7 Idjaba jũma Abrahaãneba yõpedadara ãcõrẽ quĩrãpita Abrahaã warrarã araẽa. ãcõrẽba Abrahaãa nãwã jarasia: “Mãa warrarã diai jaradara bã warra Isadeba zedã.”§

8 Mãã bedẽeba dadjirãa cawabi bãa jũma Abrahaãneba naã djarade topedadara ãcõrẽ warrarãẽda. ãcõrẽba diai jarada warrarãdraã Abrahaã warrarã araa.

9 ãcõrẽba Abrahaãa diai jarada bedeara naãgãa: “Za zeĩ poade ara naã ewari quĩrãca mãra wayacusa zeya. Mãne Saraba warrada to erobaya.”*

10-12 Mãã awara ãcõrẽba cawabisia idjia eda quĩrãã bãda edabarida. Idjaba cawabisia ni abãda edacada ãdjia o panãra bia unu bã

* 9:4 Exodo 4:22. † 9:4 Exodo 40:34-35. ‡ 9:4 Genesi 12:1-3. § 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14.

bērã ātebΛrΛ edabaria idjia trĭna bērã. Nãwã cawabisia: Rebecaba mĩguisoda tosia. Dji zezara dadji drõã naẽnabema Isa basía. BaribΛrΛ maļ warrarã todi naẽna idjaba biada ni cadjiruada oði naẽna Ācõrẽba Rebecaa jarasia: “Dji nabemada dji tẽãbema jΛwaeda baya.”†

13 Maļ carea Ācõrẽ Bedeade nãwã bĀ bΛa: “Mĭã Jacoboda quĩrĩasia, maļne Esaúra unu amasia.”‡

14 ¿Maļnebemada sãwã crĩcha panΛ? ¿Ācõrẽba jipa ocada crĩcha panΛca? ¡Mãwãéa!

15 Ācõrẽba Moisea nãwã jarasia: Mĭã quĩrã djuburia quĩrĩã bΛ ěberãda quĩrã djuburiaya idjaba mĭã quĩrĩãneba careba quĩrĩã bΛ ěberãda quĩrĩãneba carebaya.§

16 Wãrãda Ācõrẽba edabΛrΛ ěberãra edacaa maļ ěberãba o bΛda bia unu bΛ bērã ni dji ěberãba mãwã quĩrĩã bΛ bērã. ĀtebΛrΛ idjia quĩrã djuburia quĩrĩã bΛdrΛ edabaria.

17 Ācõrẽ Bedeade idjia Egiptodebema boroa jaradada nãwã bĀ bΛa:

Mĭã bΛra dji boroda bΛsia bΛ mĩgabi bΛdeba mĭ
ΛbΛada unubi carea. Mãwã mĭra jũma naļ
ějũãne trĭ bΛga baya.*

18 Maļba cawabi bΛa Ācõrẽba abaΛda quĩrã djuburia quĩrĩã bΛbΛrΛ mãwã obarida idjaba abaΛda cΛwΛrΛ zarea bΛ quĩrĩã bΛbΛrΛ mãwã bΛbarida.

19 Maļ bedeã carea abaΛba nãwã jaraisicada: “Ācõrẽba mãwã obari bērã ¿cãrẽ cãrẽã dadjirãra

† 9:10-12 Genesi 25:23. ‡ 9:13 Malaquia 1:2-3. § 9:15 Exodo 33:19. * 9:17 Exodo 9:16.

bedeade panΛana a bΛ? ¿Idjia dadjirã bΛda quĩrãca panΛẽca?”

²⁰ BaribΛΓΛ dji mãwã bedeã bΛra ¿cai mãwã ãcõrẽã bedeã careã? Zocoba dji cadaã jaraida bΛca: “BΛã ¿cãrẽ cãrẽã mΛra jãwã osi?”

²¹ ¿Dji egoro cabariba o quĩrĩã bΛ quĩrãca oiẽ bΛca? ¿Abari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida bΛẽca?

²² Ara maļ quĩrãca ãcõrẽba o quĩrĩãnada osia. Ëberãrãba cadjirua o panΛ careã ãcõrẽba idji quĩrũbideba idjaba idji ΛbΛadeba cawa opeda tΛbΛ uruade batabueida bΛsia. BaribΛΓΛ ãdjia cadjirua o panΛra jũma droasia.

²³ Mãwã droasia idji biya quiru wai bΛa bΛdebemada idjia quĩrã djuburia bΛ ãberãrãã cawabi careã. ãdjirãra idjia naẽna edasia idji bia quirudebemada ero bẽadãmãrẽã.

²⁴ Dadjirãra maļ ãberãrãnebema. ΛcΛΓΛ judiorãã idjaba ãcΛΓΛra judiorãã. BaribΛΓΛ ãcõrẽba jũma dadjirãra trΛsia.

²⁵ ãcõrẽba jarađada Osea cartade nãwã bΛ bΛa: Mã puruẽ badada mã puruada aya. Mãã quĩrĩãẽ bada puruda mãã quĩrĩã bΛ puruada aya.†

²⁶ Idjaba nãwã bΛ bΛa:

Mã jarasia bãrãra mã ãberãrãẽda.

Mãwã jarađama mãã bãrãra mã warrarãana aya.‡

²⁷⁻²⁸ Idjaba Isaiãba israelerãnebemada nãwã jarasia: Israelerãra zocãrã panΛa pusa ãbΛ quĩrãca. Mãwãmĩna ãdjirãra zocãrãẽbe ãdrΛdia

† 9:25 Osea 2:23. ‡ 9:26 Osea 1:10.

dadjirã Boro Æcõrẽba naļ ējũãne þeara
isabe jũma cawa oi bẽrã.Š

²⁹ Idjaba maļ naẽna Isaíaaba nãwã jarasia:

Dadjirã Boro jũma poya þaba dadji israelerãra
ļcλrλ zocai þaðaẽbara, Sodomanebemarã,
Gomorraðebemarã quĩrãca ni aba bida neẽ
bacasia.*

Judiorãba Crito ŷjãnaẽ pananebema

³⁰ ¿Maļba cãrẽda jara þa? Judiorãẽba jλrλðaca
basía Æcõrẽ quĩrãpita jipa þeadi carea. Baribλrλ
Critora ŷjãpedaða bẽrã Æcõrẽba ãdjirãra jipa unusia.

³¹ Maļne israelerãba Æcõrẽ quĩrãpita jipa þeadi
carea leyðeba jλrλ pananamĩna Æcõrẽba jipa unuẽ
basía.

³² ¿Cãrẽ cãrẽã ãdjirãra jipa unuẽ basi? Jipa
unuẽ basía Crito ŷjãni cãyãbara ãdjia o pananeba
idji quĩrãpita jipa þeadi carea jλrλ panana bẽrã.†
Wãrãda ãdjirãba Critora ŷjãnaẽ basía mõgarade
tẽnedrλbλda quĩrãca.

³³ Æcõrẽ Bedeade maļnebemada nãwã þá þa:
Ūrĩnada. Mļa Sioļ puruðe de oi careabema
mõgarada þλbλrλa.‡

Maļ mõgarade ēberãrãra tẽnedrλðapeda þaedia.
Baribλrλ idji ŷjã þaba idji quĩrĩãbe ŷjã þaẽa.Š

Š **9:27-28** Isaía 10:22,23. * **9:29** Isaía 1:9. † **9:32** *Ãdjia o pananeba.* Griego bedeade λcλrλ cartade nãwã þá þa: “Æcõrẽba Moisea diada ley ŷjã o pananeba.” ‡ **9:33** Sioļ purura idjaba Jerusaleā abadaa. Š **9:33** *Idji quĩrĩãbe ŷjã þaẽa.* Griego bedeade þá þa: “Peraẽa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6.

10

¹ Djabarã, m̃a sodeba quĩrĩã ʙʌa ãcõrẽba israel-erãra êdrʌ edaida. Maã carea m̃a ãcõrẽa iwiđi babaria.

² M̃a jaraya ãdjirãba ãcõrẽra wãrãda êpẽ quĩrĩã panʌda. Mãwãmĩna ãcõrẽba quĩrĩã ʙʌdebemada ãĩ crĩcha panʌa.

³ ãcõrẽba sãwã êberãrã jipa unubarida ãdjirãba cawađaca. Maãda igaradapeđa ara ãdjia o panʌneba jʌrʌ panʌa ãcõrẽ quĩrãpita jipa ʙeadi carea.

⁴ Baribʌrʌ Crito ãjãbʌdara ãcõrẽba jipa unubaria. Maã bẽã ley ãjã o panʌneba jipa ʙeadi carea waa jʌrʌđiẽ panʌa.

⁵ Moiseba ʙʌsia sãwã êberãrã ãcõrẽba diada leyđeba poya jipa ʙeadi. Nãwã ʙʌsia: “Êberãba naã leyba jara ʙʌra ãjã o ʙaibʌrʌ, zocai ʙaya.”*

⁶ Baribʌrʌ Crito ãjãbʌrʌda ãcõrẽba jipa unubaria. Maã êberãba jarabaria: “ʙʌ sode crĩcharãdua abaʌda bajãnaa wãida ʙʌda Crito naã dudaa zebi carea.

⁷ Crĩcharãdua abaʌda beudarã panabadamaa wãida ʙʌda Crito ãrẽbabi carea.”

⁸ Baribʌrʌ ãcõrẽ Bedeade nãwã ʙʌ ʙʌa: “ʙʌa ãcõrẽ bedeara cawaicha ʙʌa.† ʙʌ iteba idji bedeara jaraida ʙʌa idjaba ʙʌ sodeba ãjãida ʙʌa.”‡ Idji bedeara daiba nãwã jaradia panʌa jũmarãba ãjãnamãrẽã:

⁹ ʙʌ iteba Jesura jũmarã Boroada aibʌrʌ, idjaba ãcõrẽba idjira ãrẽbabisida ʙʌ sodeba ãjãibʌrʌ,

* **10:5** Levitico 18:5. † **10:8** ʙʌa ãcõrẽ bedeara cawaicha ʙʌa. Griego bedeade nãwã ʙʌ ʙʌa: “Idji bedeara ʙʌ caita ʙʌa.” ‡ **10:8** Deuteronomio 30:14.

Ācōrēba ēdrΛ edaya.

¹⁰ Wārāda abaΛba sodeba ījāibΛrΛ, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroada aibΛrΛ Ācōrēba ēdrΛ edaya.

¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “Idji ījā bΛba idji quīrīābe ījā baēa.”§

¹² Ācōrēra jūmarā Boro bērā judiorāra, judiorāē sida abarica obaria. Idjía quīrā djuburia iwidibΛdara bio carebabaria.

¹³ Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “Dadjirā Boro Ācōrēra quīrā djuburia iwidibΛdara jūma ēdrΛ edaya.”*

¹⁴ BaribΛrΛ ēberārāba wadi dadjirā Boro Jesu-crito ījānaē panΛne ģsāwā idjía quīrā djuburiada iwididi? Idjidebemada wadi ūrīnaē panΛne ģsāwā ījāni? Idjaba ni abaΛba ādjía jaradiade wāēbΛrΛ ģsāwā idjidebemada ūrīni?

¹⁵ Ācōrēba ni abaΛda diabueēbΛrΛ, ģsāwā jara-diade wāni? Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “Bedeā bia jarade zebΛdara bio bia beaa.”†

¹⁶ BaribΛrΛ jūma judiorāba bedea bia Critodebemada ījānaē basía. Isaía cartade nāwā bΛ bΛa: “Mā Boro, daiba jarapedadara ģcaiba ījāsi?”‡

¹⁷ Wārāda ēberārāba Critodebemada naārā ūrīnida panΛa poya ījāni carea.§

§ **10:11** *Idji quīrīābe ījā baēa.* Griego bedeade bΛ bΛa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * **10:13** Joel 2:32. † **10:15** Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Bedeā bia jarade zebΛda jīrūra bio bia quedea.” Isaía 52:7. Griego bedeade ācΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Necai bai bedea jarade zebΛdara.” ‡ **10:16** Isaía 53:1. § **10:17** *Critodebema.* Griego bedeade ācΛrΛ cartade bΛ bΛa “Ācōrē Bedea.”

18 Barib_{ΛΓΛ} m_Λa iwidiya: ¿Judiorãba ma_Λ bedeara ũrĩnaẽ basica? Wãrãda ũrĩsidaa. ãcõrẽ Bedeade nãwã b_Λ b_Λa: Idjidebemada jũma na_Λ ãjũãne jarasidaa. Ma_Λ bedeara t_Λm_Λeda jara wãsidaa.*

19 M_Λa wayacusa iwidiya: ¿judiorãba ma_Λ bedeara cawadaca basica? Mãẽ, cawasidaa judiorãeba cawapedada quĩrãca. Ma_Λ carea Moiseba ãcõrẽneba judiorãa naãrã jarasia: M_Λa edadaẽ puru careba b_Λdeba m_Λa bãrãra jiwaida b_Λya m_Λda quĩrĩãnamãrẽã. M_Λ adua ba_Λda puru careba b_Λdeba m_Λa bãrãra quĩrũbigaya m_Λda quĩrĩãnamãrẽã.†

20 Idjaba Isaíaba ãcõrẽneba ne wayaa neẽ nãwã jarasia: M_Λ j_Λr_Λdaẽ pananaba m_Λra unusidaa. M_Λnebema iwidiidaẽ pananarãa ara m_Λdjidebemada cawabisia.‡

21 Barib_{ΛΓΛ} israelerãnebemada Isaíaba ãcõrẽneba nãwã jarasia: Ewariza m_Λa j_Λwa wabadjia ãberãrã c_Λw_Λr_Λ zarea bea, m_Λ ãjãẽ beara m_Λmaa zedamãrẽã.§

11

Λc_Λr_Λ judiorãba Crito ãjãpedada

1 Ma_Λ carea m_Λa na_Λda iwidiya: ¿ãcõrẽba israelerã idji ãberãrãda igarasica? ¡Mãwãã! M_Λda israelerãnebemaa, Abrahã ãberãrãnebemaa, Benjamĩneba yõnaa.

* **10:18** Salmo 19:4. † **10:19** Deuteronomio 32:21. ‡ **10:20** Isaía 65:1. § **10:21** Isaía 65:2.

² Ñcõrẽba naẽna israelerãra edasia idji puruda ðamãrẽã. Mañ bẽrã ãdjirãra igaraẽ ÐΛA. Bãrãba Ñcõrẽ Bedeade Elíadebema ÐΛÐada cawa panΛA. Elíaba Ñcõrẽa israelerãra nãwã biẽ jarasia.

³ “Mñ Boro, ÐΛÐeba bedeabadarãda jũma que-nasídaa idjaba ÐΛA animarã babue diabadada jũma ãrísídaa. Ababe mñdrΛ ÐΛA, baribdrΛ mñ sída beadi carea jΛrΛ panΛA.”*

⁴ Mañne Ñcõrẽba nãwã panusia: “Mña siete mil ëberãrãda mñ itea waga eroÐΛA. Ñdjirãra Baal quĩrãpita chĩrãborode Ðarru cobeadacaa.”†

⁵ Ara mañ quĩrãca nañ ewaride bída Ñcõrẽba idji biadeba dai judiorãda zocãrãébe edasia idjiderãda beadamãrẽã.

⁶ Mãwã Ñcõrẽba idji biadeba edasibdrΛ, daiba o panΛ carea edaẽ basía. Daiba o panΛ carea edadabara, mãwãra idji biadeba edaẽ bacasia.

⁷ ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panΛ? Israelerãba Ñcõrẽ quĩrãpita jipa beadi carea jΛrΛ pananamĩna jipa beadaẽ basía. BaribdrΛ israelerã zocãrãé panΛba ãjãsídaa, Ñcõrẽba edada bẽrã. Ñdjirãda Ñcõrẽba jipa unusia. Waabemarãba ãjã quĩrãnaẽ basía.

⁸ Ñcõrẽ Bedeade nãwã ÐΛ ÐΛA:

Ñcõrẽba ãdjirã crĩchara ÐΛsia poya cawarãnamãrẽã,
 ãdji dauba ununara poya cawarãnamãrẽã,
 idjaba ãdji cΛwdrΛba ãrĩnara poya cawarãnamãrẽã.
 Ñdjirãra wadibida ara mãwã panΛA.‡

* **11:3** 1 Reye 19:10,14. † **11:4** 1 Reye 19:18. ‡ **11:8** Isaía 29:10.

9 Idjaba judiorã boro Daviba maḷgḷebebemada
 ãcõrẽa jarasia:

Ãdjirã bia ne cobḷda carea idu crĩchabidua bḷa
 cawa oẽda.

Mãwã ãduba cūrũgadia animarã jidabadade edaa
 bæbḷda quĩrãca. Maḷne ãdjirãra cawa odua.

10 ãdjirãra dauberrea bæa quĩrãca bḷdua ãdjia unu
 panḷra cawarãnamãrẽã. Idjaba ewariza bia
 mĩgabidua. §

Ãcõrẽba judiorãé êdrḷ edada

11 Naḷda mḷa iwidiya: ¿judiorãba Critora
 igarasida bẽrã abeda waa ãcõrẽ ume poya bia
 beadaẽca? * ¡Mãwãéa! ãtebḷḷḷ Crito igarapedada
 bẽrã ãcõrẽba judiorãéda êdrḷ edabaria. Mãwã
 judiorãra jiwaida beadapeda idjida quĩrĩãnia.

12 Judiorãba Crito igarapedada bẽrã ãdjirã
 cãyãbara ãcõrẽba jũma naḷ êjũãnebema judiorãera
 bio careba bḷa. Maḷ bẽrã judiorã wayacusa ãcõrẽ
 ume bia panebḷda ewaride ¿ãcõrẽba jũmarãda
 biara carebaẽca?

13 Mḷa judiorãéa ne jaraya. ãcõrẽba mḷra
 bãrãmaa diabuesia jaradia bamãrẽã. Maḷda mḷa
 jũma jipa o quĩrĩã bḷa.

14 Mḷa judiorãéa jaradia bḷdeba quĩrĩã bḷa mḷ
 êberãrã judiorã bida maḷ bedeara ũrĩ quĩrĩãnida
 jiwaida panḷ quĩrãca. Mãwã ãcõrẽba ãdjirãra ḷcḷḷḷ
 êdrḷ edaya.

§ **11:10** *Bia mĩgabidua.* Griego bededeade nãwã bḷ bḷa: “Ãdji êcarrara
 jũrẽã bḷdua.” Salmo 69:22-23. * **11:11** Griego bededeade nãwã bḷ
 bḷa: “¿Judiorãra tẽnedrḷdapeda abeda baesidaca?”

15 Æcōrēba judiorāra igarada bēra ḶCΛΓΛ naḶ ējūānebemarāra idji ume bia ḶASIA. MaḶ bēra Æcōrēba judiorā wayacusa bia edabΛΓΛde ζcārēda sāwāi? Ædjirā sida beudarā quīrāca pananada Æcōrē ume zocai beadia.

16 Trigo naārā ewabΛdade paḶda ocuadapeda maḶ paḶnebemada Æcōrēa aba diadibΛΓΛ, waabema paḶ sida Æcōrēnea. Ara maḶ quīrāca jūma judiorāra Æcōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra. Idjaba bacuru carrada bia ḶΛbΛΓΛ, dji jΛwate sida bia beaa. Ara maḶ quīrāca jūma judiorāra Æcōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bēra.

17 ΛCΛΓΛ judiorāra Æcōrēnebemada jīga panesidaa olivo bacuru jΛwate tētacuada quīrāca. Bārā judiorāéra Æcōrē neḶ panasidaa olivo bacuru iduba mēā warīda quīrāca. BaribΛΓΛ ḶCΛΓΛ bārā judiorāéra ḶCΛΓΛ judiorā cacuabari Æcōrē ēberārāda panesidaa iduba mēā warīda olivo bacuru jΛwatera dji tētacuadade cara ḶACUADA quīrāca. Māwā idira Æcōrēba bārā sida careba ḶΛA judiorā careba bada quīrāca.†

18 BaribΛΓΛ crīcharānada bārā judiorāéra judiorā cāyābara Æcōrē quīrāpita biara beada. Quīrānebadada bārāra dji carradeba zocai panada. Dji carrara bārāneba zocai ḶΛēa.

19 Æībērā bārā judiorāéba crīchadisicada Æcōrēba judiorāra igarasida bārāda ādjirā cacuabari edai

† 11:17 Æcōrēba bārā sida careba ḶΛA judiorā careba bada quīrāca. Griego bedeade nāwā ḶΛ ḶΛA: “Bārā sida bacuru ba dji carradeba ze ḶΛdeba bia panΛA.”

carea.

²⁰ Wārāda māwā ḅΛA. BaribΛrΛ Ācōrēba ādjirāra igarasia Critoda ĩjāpedadaē bērā. Maḷbe bārāda edasia Critoda ĩjāpedada bērā. Maḷ carea bārāra judiorā cāyābara biara ḅeada crīcharānada, ātebΛrΛ Ācōrēra waya pananada.

²¹ Judiorāba ĩjānaē panΛ carea Ācōrēba ādjirāra igarasia bacuru jΛwate tētacuabΛrΛ quīrāca. Ara maḷ quīrāca bārā judiorāēba ĩjānaēbΛrΛ, Ācōrēba bārā sida igaraya.

²² Bio crīchadada sāwā Ācōrēba idji biadeba carebabarida idjaba sāwā cawa obarida. Judiorāba ĩjāpedadaē bērā Ācōrēba cawa opeḁa ādjirāra igarasia. Maḷne bārā judiorāēra idji biadeba careba ḅΛA idjaba careba ḅaya. BaribΛrΛ maḷneba pananida panΛA. Bārāba ĩjā pananaēbΛrΛ, Ācōrēba bārā sida cawa opeḁa igaraya bacuru jΛwate tētacuabΛrΛ quīrāca.

²³ Idjaba judiorā Crito ĩjānaē pananaba ĩjānibΛrΛ, Ācōrēba ādjirāra wayacusa bia edaya dji jΛwate tētadaē wayacusa cara ḅΛbΛrΛ quīrāca. Idji ΛḅΛadeba māwā poya oya.

²⁴ Wārāda bārā judiorāēra olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca panasidaa. Ācōrēba maḷ bacurudebemada tētacuapeḁa olivo bacuru uḁade cara ḅΛcuasia. Māwā ḅaiē ḅΛmīna Ācōrēba osia. Maḷ bērā ĩjudiorāra wayacusa poya edaēca dji uḁa bacuru jΛwatera wayacusa cara ḅΛcuabΛrΛ quīrāca?

Ācōrēba jūma israelerā ēdrΛ edaidebema

25 Djabarã, m̃ãa quĩrĩã ð̃ãã Ācõrẽba naẽna cawabiẽ ðadada bãrãba cawadida. Mãwã judiorã cãyãbara biara ðeada crĩchadaẽa. Ācõrẽba naẽna cawabiẽ ðadara naãg̃ã: zocãrã judiorãda c̃ãwãrã zarea panesidaa idjaba c̃ãwãrã zarea panenia aba jũma dji Crito ïjãnida panã judiorãẽba ïjãbãdadaa.

26 Mãwãnacarea Israel purura Ācõrẽba jũma êdrã edaya. Ācõrẽ Bedeade nãwã ðã ðãã:
Dadjirã Êdrã Edabarira Sioã purudeba zeya.‡
Idjia Jacobodeba yõpedadarãba cadjirua
opedadara jũma quĩrãdoaya.

27 M̃ãã ädjirã ume ðeãa ðãdara oya. Ädjia cadjirua
opedadara quĩrãdoaya.§

28 Judiorãba ðeãa bia Jesudebemada igara panã
bẽrã Ācõrẽ ume dji quĩrũa. Maã bẽrã bãrã ju-
diorãẽra Ācõrẽ ëberãrãda poya ðeadia. Baribãrã
Ācõrẽba ädjirã drõã naẽnabemarãra edada bẽrã
wadibida quĩrĩã ðãã.

29 Wãrãda Ācõrẽba diadara jãrĩcaa. Idjia trãnara
igaracaa.

30 Bãrã judiorãẽba naẽna Ācõrẽra ïjãnaca basia.
Baribãrã judiorãba ïjãnaẽ panã bẽrã idira Ācõrẽba
bãrãra quĩrã djuburia ðãã.

31 Ädjirãba idira ïjãnacaa nocoarebema ewaride
Ācõrẽba quĩrã djuburiamãrẽã bãrã judiorãẽ quĩrã
djuburia ðã quĩrãca.

32 Wãrãda Ācõrẽba iduaribisia jũmarãda c̃ãwãrã
zarea ðeãdamãrẽã. Mãwã jũmarãda quĩrã djuburi-
aya.

‡ 11:26 Sioã purura idjaba Jerusaleã abadaa.
59:20-21; 27:9.

§ 11:27 Isaia

33 Æcōrēra bio ne cawa ʙΛa idjaba crīcha cawa ʙΛa. Idjia oi crīcha ʙΛara ni abaΛba poya cawaḁaḁea. Idjia o ʙΛ sida poya cawaḁaḁea.

34 ¿Caiba Æcōrē crīchara cawa ʙΛ? ¿Caiba idjía crīchada jaradiabari?

35 ¿Caiba Æcōrēra ne diasia jēda diamārēā?

36 ÆcōrēbΛrΛ ne jūmada osia. Ne jūmada idjideba ʙΛa idjaba idji itea ʙΛa.

Dadjirāba ewariza idjía bia beḁeaḁida panΛa. Bia ʙΛa māwā ʙaida.

12

Æcōrē itea beaḁadua

1 Maλba djabarā, Æcōrēba bārāra quīrā djuburiada bērā, mλa bārāa beḁea djuburiaya ara bādjida Æcōrēa diaḁamārēā. Idji itea bia beaḁadua bārāra bia unumārēā. Māwā bārāba wārāda idji itea bia oḁia.

2 Naλ ējūānebemarāba quīrīā panΛ quīrāca nībarānada, ātebΛrΛ crīcha djiwiḁi Æcōrēba dia ʙΛḁeba jipa nībaḁadua. Māwā Æcōrēba quīrīā ʙΛara bārāba cawaḁia. Jūma idjia quīrīā ʙΛara bia ʙΛa, jipa ʙΛa, idjaba idjia bia unu ʙΛa.

3 Æcōrēba idji biaḁeba mλra ʙΛasia idji itea ne o ʙamārēā. Maλ bērā mλa bārāa naλda jaraya: ni abaΛba crīchaiē ʙΛa ara idjida dji dromaara ʙΛada. Bārāba Critora ījāpeḁada bērā Æcōrēba bādjiza awara awara diasia ne oḁamārēā. Maλ bērā idjia diaḁa quīrāca bādjia o panΛnebemada jipa crīchaḁadua.

4 Dadji cacuara aba bΛmīna dadji cacuade zocārã eropanΛa, jΛwada, jīrūda, boroda, ne jūmaa. BaribΛrΛ dadji cacuade beaba abarida odacaa.

5 Ara maļ quīrāca dadjirāra zocārã panΛmīna, Crito ume panΛ bērã cacua aba bΛ quīrāca panΛa. Māwã dadjirã jūmarāda cacua abaΛde ābaa panΛa.

6 Ācōrēba idji biadeba dadjirāza ne ođamārēã awara awara diasia. Idjia ĀcΛrΛa diasia idjideba bedeadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, ādjia wārāda ijã panΛneba māwã bedeadida panΛa.

7 Idjia ĀcΛrΛa diasia djārã carebadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, djārāra carebadida panΛa. Idjia ĀcΛrΛa diasia idji bedeadada jaradiadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, idji bedeara jaradiadida panΛa.

8 Idjia ĀcΛrΛa diasia djabarã careba panΛneba biara ijānamārēã. Māwã diasibΛrΛ, djabarāra carebadida panΛa biara ijānamārēã. ΛcΛrΛa diasia ne dia panΛneba djārã carebadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, sobiadeba diadida panΛa. ΛcΛrΛa diasia djabarã boroda beadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, quīrācuita jipa o beadida panΛa. Idjaba ĀcΛrΛa diasia djārã quīrã djuburiadamārēã. Māwã diasibΛrΛ, bΛsrīdadeba quīrã djuburiadida panΛa.

9 Sođeba dji quīrīã beadadua. Jūma cadjiruara igaradadua. BiadrΛ ēpēnadua.

10 Wārã quīrīāneba dji quīrīã beadadua. Crīcha biadeba dji waya beadadua idjaba djārāda biara crīchadadua.

11 Coa bearānadua, ātebΛrΛ zoquea beadadua. Dadjirã Boro Jesuba quīrīã bΛra sođeba jūma odadua.

12 Ācōrēneba ne edadida cawa panΛ bērã bΛsrīda beadadua. Bia mīga panΛne droadadua. Ewariza

Ãcõrêa iwidadua.

13 Ãcõrê ãberãrã dji ne neẽ quẽdeara carebadadua. Bãrã dede zebadara bia edadadua.

14 Bãrã biẽ odi carea êpẽ bearãa bia jaradadua. Wãrãda biyabara jaraadua. Biẽ beadida jararãnadua.

15 Basrida bea ume basrida beadadua. Sopua bea ume sopua beadadua.

16 Jũmarã ume bia beadadua. Djãrã cãyãbara biara beada crĩcharãnadua, ãtebãrã mã djuburi quẽdea ume bia beadadua. Crĩcharãnadua bãrãba djãrã cãyãbara biara cawa panada.

17 Abãba bãrãda biẽ oibãrã, abari quĩrãca orãnadua. Jũmarã quĩrãpita biada odadua.

18 Bãrãareba jarãdadua jũmarã ume necai panani carea.

19 Djabarã, abãba bãrãda biẽ osira abarica biẽ orãnadua. Ætebãrã iduaribidadua Ãcõrêba cawa omãrêã. Ãcõrê Bedeade nãwã bã bã: “Mãabãrã cadjirua o beara cawa oya. Mãabãrã cawa oya ãdjia cadjirua opeada quĩrãca.”*

20 Idjaba Ãcõrê Bedeade nãwã bã bã: “Bã dji quĩrũda jarra bãde ne cobidua. Opichia bãde baido diadua. Mãwã oibãrã, idjira bio peraya.”†

21 Abãba bãrãda biẽ o baibãrã abarica orãnadua. Ætebãrã bia odadua idjira perapeda idjia biẽ o bãra idu bãmãrêã.‡

* **12:19** Deuteronomio 32:35. † **12:20** *Bio peraya*. Griego bedeade nãwã bã bã: “Tabãdauda idji boro ãrã bãya.” Proverbio 25:21-22. ‡ **12:21** Griego bedeade nãwã bã bã: “Cadjirúa idu poyabirãdua, ãtebãrã bãa bia o bãdeba cadjiruara poyadua.”

13

Dji bororã jΛwaeda beadadua

¹ Jūmarāda naļ ējūānebema bororã jΛwaeda beadida panΛa Ācōrēba bΛda bēřã. Neēa Ācōrēba bΛdaēra.

² Maļ bēřã naļ ējūānebema bororã igara bΛba Ācōrēba bΛdada igara bΛa. Dji māwã igara beara ādji boroba cawa oya.

³ Wārāda jipa o beaba ādji boroba cawa oida wayadacaa, ātebΛrΛ cadjirua o beabΛrΛ wayabadaa. Maļ bēřã bārã bororã ume ne wayaa neē ba quĩrã panΛbΛrΛ, biada oēadua ādjia bia ununamārēã.

⁴ Wārāda bārã bororãra Ācōrēba idji nezocarã quĩrãca bΛsia bārãda carebadamārēã. BaribΛrΛ bārãba cadjiruada odibΛrΛ, ādjida wayaēadua wārāda bio cawa odida panΛ bēřã.* Ādjira Ācōrē nezocarã quĩrãca panΛa cadjirua o beara cawa oēi carea.

⁵ Maļ bēřã bārãra naļ ējūānebema bororã jΛwaeda beadida panΛa cawa orānamārēã. Maļ awara ādjirã jΛwaeda beadida panΛa, cawa panΛ bēřã māwã baira jipa bΛda.

⁶ Maļ carea bārãba parata diaēdida panΛra bārã bororãa diabadaa. Jūma dadjirã druara ādjide bΛ bēřã idjaba ādjirãra Ācōrē nezocarã quĩrãca panΛ bēřã, bārãba maļ paratara diaēdida panΛa.

⁷ Jūmarãa diaēadua bārãba ādjiza diaēdida panΛ quĩrãca. Bārã bororãa parata diaēdida panΛra

* **13:4** *Wārāda bio cawa odida panΛ.* Griego bedeaēde nãwã bΛ bΛa: “Necora idji quĩrãbe erobacaa.”

diadadua. Bārāba wayadida panΛra wayadadua. Bārāba bia jaradida panΛra bia jaradadua.

8 Bārāba diai bara panΛbΛrΛ, jēda diadaē bearānada. Ababe dji quĩrĩā beadadua. Djārā quĩrĩā bΛba jūma Ācōrēba Moisea diada leyra ĩjā o bΛa.

9 Mañ leyba jara bΛa: “Daunemarādua, mĩā bearādua, ne drΛarādua, djārāba erobΛra awuarādua.”† Mañra idjaba jūma mañ leyba jara bΛ sida nañ crĩcha abaΛba jūma jara bΛa: “Djārāra quĩrĩādua ara bΛdji quĩrĩā bΛ quĩrāca.”‡

10 Quĩrĩā erobΛba djārāra biē ocaa. Djārā quĩrĩā bΛde jūma Ācōrēba Moisea diada leyra ĩjā o bΛa.

11 Jūma mañgΛra o pananadua cawa panΛ bērā nañ ewarira sāwā bΛda. ΛrΛmanadua. Waa cāĩ bearānada. Dadjirā nañ ējūā cadjiruadebema ēdrΛdi ewarira caitaara bΛa dadjia nañrā ĩjāpedada cāyābara.

12 Nañ ewari cadjiruara jōboōa diamasi nūmanada ĩnadrΛboōo quĩrāca. Mañ bērā dadjirāba cadjiruada idu bΛdapeda biada odida panΛa. Māwā dadjirāra cadjiruadebemada jūma jūātrΛ beadia sordaoba jūātrΛbariba idji cacua jūātrΛ erobΛ quĩrāca.

13 Dadjirāra quĩrāipa nĩbadida panΛa āsa nĩbabada quĩrāca. BΛsrīda obadade beu nĩbadiē panΛa, auēuada o nĩbadiē panΛa, caicaya beadiē panΛa, idjaba djārāba erobΛ carea biē crĩchadiē panΛa.

14 ĀtebΛrΛ dadjirā Boro Jesucrito nĩbada quĩrāca nĩbadadua. Nañ djaraba cadjirua o quĩrĩā bΛra iduaribirānada.

† 13:9 Exodo 20:13-15,17. ‡ 13:9 Levitico 19:18.

14

Djabarã biẽ jaradiẽ pan

¹ Djaba a β a Λ ba dadjia Jesucrito ãjã pan Λ nebemada wadi bio adua β Λ β Λ Γ Λ , idjira bia eda β adua. Barib Λ Γ Λ idjia adua β Λ β ebema carea idji ume caicayarãnadua.

² M Λ a na Λ da jara β Λ a: Λ Γ Λ Γ Λ djabarãba cawa pan Λ a ne jũmada codida pan Λ da. Barib Λ Γ Λ Λ Γ Λ Γ Λ djabarãba dadjia Jesucrito ãjã pan Λ nebemada wadi bio adua pan Λ bẽrã crĩcha pan Λ a a β abe nẽudebemada codida pan Λ da.

³ Barib Λ Γ Λ ne jũma cobariba ne jũma cocada igaraiẽ β Λ a. Idjaba ne jũma cocaba ne jũma cobarida biẽ jaraiẽ β Λ a, umena \tilde{A} cõrẽba eda β a bẽrã.

⁴ ζ β Λ ra cai mãwã djãrã nezocada biẽ jarai carea? Idji borob Λ Γ Λ jaraya bia o β Λ da wa biẽ o β Λ da. Barib Λ Γ Λ dadjirã Boro \tilde{A} cõrẽba jaraya jũma idji nezocarãba bia o pan Λ da, idji Λ β Λ β eba careba β Λ bẽrã bia o pananamãrẽã.

⁵ Idjaba Λ Γ Λ Γ Λ djabarãba crĩcha pan Λ a Λ Γ Λ Γ Λ ewarira ewari dromada. Λ Γ Λ Γ Λ djabarãba crĩcha pan Λ a ewarira jũmaena a β arida. Barib Λ Γ Λ \tilde{a} djiza sodeba crĩcha pan Λ quĩrãca odida pan Λ a.

⁶ Ewari droma waga β Λ ba dadjirã Boro \tilde{A} cõrẽ itea mãwã o β Λ a.* Ne jũma cobariba mãwã cobaria dadjirã Boro \tilde{A} cõrẽra waya β Λ bẽrã. Mã carea ne cob Λ Γ Λ β e idjia \tilde{A} cõrẽra bia β Λ β da abaria. Idjaba ne jũma cocaba mãwã cocaa dadjirã Boro \tilde{A} cõrẽra

* **14:6** Griego bedeade Λ Γ Λ Γ Λ cartade na Λ sida β Λ β Λ a: “Ewari droma waga β β Λ ba mãwã o β Λ a dadjirã Boro \tilde{A} cõrẽ itea.”

waya ɓɔ bɛrã. Maã carea ne cobɔɾɔde idjia bida
 ãcõrẽa bia ɓɔada abaria.

⁷ Ni abaɔda ara idji itea zocai ɓɔẽa. Idjaba ni
 abaɔda ara idji itea beuẽa.

⁸ Zocai panɔne dadjirã Boro ãcõrẽ itea zocai
 panɔa. Idjaba beusidara dadjirã Boro ãcõrẽ itea
 beudia. Mãwã zocai panɔne wa beubɔdade bida
 dadjirã Boro ãcõrẽnea.

⁹ Critora beusia beudarã Boro bai carea. Idjaba
 ãrẽbasia zocai ɓea Boro bai carea.

¹⁰ Maã bɛrã ɔcãrẽ cãrẽã ɓɔ djabada biẽ jara
 ɓɔ? ɔcãrẽ cãrẽã idjira igara ɓɔ? Jũma dadjirãra
 ãcõrẽ quĩrãpita panania dadjiza opedaɔara cawa
 omãrẽã.†

¹¹ ãcõrẽ Bedeade nãwã ɓɔ ɓɔa:
 Dadjirã Boroba nãwã jara ɓɔa: mãra wãrãda zocai
 ɓɔ bɛrã wãrãneba jaraya jũmarãda
 mã quĩrãpita chĩrãborode cobeaɔida mãa bia
 beadeadi carea.

Idjaba jũmarãba jaradia mãra ãcõrẽda.‡

¹² Wãrãda dadjiza opedaɔara ãcõrẽa jũma jaradia.

¹³ Maã bɛrã djãrãba o ɓɔ carea waa biẽ beadeadiẽ
 panɔa. ãteɓɔɔ sodeba nãwã crĩchaɔida panɔa:
 dadjia o panɔneba djaba abaɔda cadjiruade
 ɓaebidibɔɔ, biara ɓɔa oɔaɔda.

¹⁴ Mãra dadjirã Boro Jesucrito ume ɓɔ bɛrã wãrãda
 cawa ɓɔa ni abaɔ djicoda cadjirua ɓɔãda. Baribɔɔ
 abaɔba baridua djico coida cadjiruada crĩchaibɔɔ,
 maãgɔara cocara ɓɔa.

† 14:10 ãcõrẽ. Griego bedeade ɔcɔɔ cartade “Crito” ɓɔ ɓɔa.

‡ 14:11 Isaia 45:23.

15 BΛa co ɁΛdeba bΛ djabada idji sode biē ɁeibΛrΛ, bΛra quĩrĩāneba nĩ́éa. BΛa co ɁΛdeba bΛ djaba crĩchara ārĩrādua Critora idji carea beuda bērā.

16 Bārāba o panΛra biada cawa panΛa. BaribΛrΛ djārāba maġda biē jaradibΛrΛ, orānadua biē bedearānamārēā.

17 Ācōrēba pe erobΛdebemarāa jaracaa cārēda codida panΛda idjaba cārēda doēda panΛda. ĀtebΛrΛ quĩrĩā ɁΛa ādjirāba idji Jauredeba jipa o pananida, necai pananida, idjaba ɁΛsrida pananida.

18 Crito māwā ēpē Ɂeara Ācōrēba bia unu ɁΛa. Ēberārā bida bia unubadaa.

19 Maġ carea jΛrΛdida panΛa djabarā ume necai Ɂeadĩ carea. Māwā dji careba panania biara ĩjāni carea.

20 Bārāba co panΛneba Ācōrēba djārā sode odara ārĩrānadua. Wārāda Ācōrē quĩrāpita jūma djicora bia ɁΛa. BaribΛrΛ biē ɁΛa dadjia co panΛneba dewaraΛda cadjiruade Ɂaebidida.

21 Biara ɁΛa nedjara coēda, uva Ɂa doēda, wa ni cārē sida oēda bΛ djabara cadjiruade Ɂaebi amaaba.

22 BΛa ne jūmada coida ɁΛda crĩcha ɁΛbΛrΛ, wa ne jūmada cocara ɁΛda crĩcha ɁΛbΛrΛ, ababe bΛabΛrΛ Ācōrē ume bΛ crĩchara cawaida ɁΛa. BΛa crĩcha ɁΛ quĩrāca djārāa ōgo crĩchabirādua. Wārāda dadjia o panΛ carea dadji sode biē crĩchađaēbΛrΛ, bio ɁΛsrida panania.

23 BaribΛrΛ abaΛba nāwā crĩchaisicada: “Āībērā naġgΛra cocara ɁΛa.” Dji māwā crĩcha ɁΛba maġda coibΛrΛ, idji sode biē Ɂeya, biē o ɁΛda crĩcha ɁΛ

bērã. Wãrãda abaλba o bλra ãĩbērã jipa bλẽda crĩchaibλrλ, cadjiruada o bλa.

15

Djãrãra carebadadua bia pananamãrẽã

¹ Dadjia ãjã bλdebema bio cawa beaba mãcua adua quedeara carebadida panλa. Ababe dadjia quĩrĩã panλda odiẽ panλa.

² Åtebλrλ djãrãba quĩrĩã panλdrλ odida panλa ãdjida bia beadamãrẽã idjaba biara ãjãnamãrẽã.

³ Wãrãda Crito bida ara idjia quĩrĩã bλra oẽ basía, ãtebλrλ Åcõrẽ Bedeade bλ bλ quĩrãca mãwãsia. Nãwã bλ bλa: “Åcõrẽ, ãdjirãba bλ biẽ jarasidade mã sida biẽ jarasidaa.”*

⁴ Ne jũma Åcõrẽ Bedeade bλdara dadjirãa jardiãi carea bλa. Dadjirãra sobiabibaria idjaba carebabaria jũma droadamãrẽã. Mãwã dadjirãba wãrãda cawa panλa Åcõrẽ ume ewariza bia pananida.

⁵ Åcõrẽba dadjirãra sobiabibaria idjaba carebabaria jũma droadamãrẽã. Mãa quĩrĩã bλa ara mãã Åcõrẽba bãrãra careba baida abarica crĩchadamãrẽã Jesucritoba quĩrĩã bλ quĩrãca.

⁶ Mãwã bãrãba dadjirã Boro Jesucrito Zeza Åcõrẽa ãbaa bia bedeã panania.

Bedeã bia Critodebema judiorãẽ itea bida bλa

⁷ Critoba bãrã bia edada quĩrãca dji bia edadadua. Mãã unubλdade eberãrãba Åcõrẽa bia bedeãdia.

* 15:3 Salmo 69:9.

8 M̄a jaraya: Critora zesia dai judiorã carebai carea. M̄awã Ãcõrẽba judiorã drõã naẽnabemarã ume bedea Ðada Jesucritoba osia. Małba unubisia Ãcõrẽra wãrãda bedea aba Ðada.

9 Idjaba Critora zesia judiorãẽba Ãcõrẽa bia bedeadamãrẽã ãdjirãra quĩrã djuburiada bẽrã. Małnebemada Ãcõrẽ Bedeade nãwã ÐÁ ÐA: M̄a Ðada judiorãẽ tãena bia jaraya. M̄a Ða bia jara trãya.†

10 Idjaba nãwã ÐÁ ÐA:

Bãrã judiorãẽ, Ãcõrẽ puru ume Ðsridadadua.‡

11 Idjaba nãwã ÐÁ ÐA:

Jũma bãrã judiorãẽ, dadjirã Boro Ãcõrẽa bia bedeadadua.

Jũma puru bea, idjia bia bedeadadua.§

12 Idjaba Isaíaba idji cartade nãwã ÐSia:

Jesẽeba aba zeya.* Małgara jũma puru bea Boroda beya.

Israelerãẽba idjira ãjãnia ne jũma bia ãdjia jã panra diamãrẽã.†

13 Ne jũma bia dadjia jã panra Ãcõrẽba diaya. Bãrãba idjida ãjã panra bẽrã m̄a quĩrã Ða idjia bãrãra bio Ðsridabida idjaba necai Ðlida. M̄awã Ãcõrẽ Jaure ÐÐadeba bãrãba biara cawadia ne jũma bia dadjia jã panra wãrãda edadida.

Pauloba judiorãẽa jaradiabaria

† 15:9 Daviba m̄awã ÐSia Salmo 18:49de. ‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1. * 15:12 Jesé. Jesera judiorã boro Davi zeza basia. ΛCΛΓA cartade Jesera Isai abadaa. † 15:12 Isaia 11:10.

14 Djabarã, m̃a cawa ḅΛa bār̃ba biada wār̃da o panΛda idjaba bio cawa panΛ bēr̃a poya dji jara-diadida.

15-16 Māwãm̃na nañ cartade m̃a ḅΛΓΛ cr̃ichada ebuda ḅΛsia bār̃ba quĩr̃adoar̃namār̃ẽã. Māwã ḅΛsia Ācōr̃eba idji biadeba m̃ra ḅΛda bēr̃a judior̃ẽ tãena Jesucrito nezocada ḅamār̃ẽã. Mañ bēr̃a bedeã bia Ācōr̃enebemada ādjir̃ã jaradia ḅΛa. Ījās̃idara sacerdoteba animar̃ã babue diabΛΓΛ quĩr̃aca m̃a ādjir̃ã Ācōr̃ẽa dia ḅΛa bia unumār̃ẽã. Mañne Ācōr̃ẽ Jaureba ādjir̃ã Ācōr̃ẽ itea bia ḅΛya.

17 Jesucrito ume ḅΛ bēr̃ã m̃a Ācōr̃ẽ itea o ḅΛ carea bio ḅΛsrida ḅΛa.

18-19 BaribΛΓΛ ara m̃ādjidebemada ni maĩr̃i biã bia bedeãã. Ababe Critoba m̃ñeba odadebemada bia bedeãya. Wār̃da m̃ñeba Critoba carebasia judior̃ãẽba Ācōr̃ẽra ĩjñamār̃ẽã. M̃a jaradia ḅΛdeba, o ḅΛdeba, ne ununaca o ḅΛdeba biã m̃wã carebasia. M̃a Ācōr̃ẽ Jaure ḅΛadeba jũma maḅgΛra osia. Jerusaleñeba aba Ilirico druadaa bedeã bia Critodebemada m̃a jũma jaradiaida ḅadama jaradiasia.

20 Wār̃da bedeã bia Critodebemada m̃a jaradia quĩr̃ã ḅΛa wad̃i ũr̃ĩnacama. Dewaraḅba jaradia ḅΛma m̃a jaradia quĩr̃ãẽã.

21 Māwã m̃a Ācōr̃ẽ Bedeade ḅΛ ḅΛ quĩr̃ãca o ḅΛa. Nāwã ḅΛ ḅΛa:
Idjidebema jaradaca ḅadama ēber̃ār̃ãba ũr̃ĩnia. Id-
jidebema ũr̃ĩnaca ḅadaba cawad̃ia.‡

Paulo Romanaa wãida cr̃ichada

‡ 15:21 Isaía 52:15.

22 Mañ carea þarima zocãrã mñra bãrãmaa wã quĩrĩã þamĩna poya wãé þla.

23-24 Baribʌrʌ namara jũma jaradiada bãrã ara nama caitara neãa sãma Critodebema jaradiaida. Mañba mñra España druadaa wãida crĩcha þla. Wãbʌrʌde bãrãma wibãriya. Mãwã crĩcha þla dãrãbʌrʌ bãrã bãrã acʌde wã quĩrĩã þada. Bãrã ume dãrã þʌsridadacarea ãibẽrã bãrãba poya carebadisicada mñ bia wãmãrẽã.

25 Baribʌrʌ ara nawena mñra Jerusaleñnaa wãya paratada Æcõrẽ ëberãrãa diai carea.

26 Mañ paratara djabarã Macedonia druadebemarãba, Acaya druadebemarã bida þʌsrida jʌrʌ pesidaa Æcõrẽ ëberãrã Jerusaleñnebema dji ne neẽ quẽdeara carebaði carea.

27 Mañ djabarã judiorãéba þʌsrida mañ paratara djabarã judiorã itea jʌrʌ pesidaa. Wãrãda mãwã oẽida panasidaa judiorãa diai bara panʌ quĩrãca. Judiorãéba ne jũma bia Æcõrẽnebemada judiorãneba edasida bãrã, djabarã judiorãa ne bia nañ ëjũãnebemada diadida panʌ.

28 Mañ parata djabarã Jerusaleñnebemarãa diadacarea mñra España druadaa wãya. Wãbʌrʌde bãrãma wibãriya.

29 Mña cawa þla bãrãma jũebʌrʌde Critoba dadjirãra bio carebaida.Š

30 Djabarã, Æcõrẽ Jauredeba dadjirãra dji quĩrĩã panʌa. Mañ bãrã dadjirã Boro Jesucritodeba mña bãrãa bedea djuburiaya mñ careba Æcõrẽa

Š 15:29 *Critoba*. Griego bedeadẽ ʌcʌrʌ cartade þʌ þla: “Bedea bia Critodebemaba.”

iwididamãrẽã.

³¹ Idjía iwidiɖadua Judea druadebema Jesu ïjãé beaba m̃ra biẽ orãnamãrẽã. Idjaba iwidiɖadua m̃ra parata Æcõrẽ ëberãrã Jerusaleñnebema itea edebΛΛra bia edaɖamãrẽã.

³² Mãwãnacarea Æcõrẽba quĩrĩãibΛΛ, m̃ra bãrãmaa Æsriɖa wãya idjaba bãrã tãena bia ãnãũ baya.

³³ M̃ra quĩrĩã ÆΛ Æcõrẽ dadji necai ßai diabarira jũma bãrã ume ßaida. Bia ÆΛ mãwã ßaida.

16

Pauloba nañ cartade jĩũare ÆΛɖa

¹ M̃ra bãrãa dadjirã djabawẽrã Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea purude djabarã carebabarí.*

² Dadjirã Boro trãneba bia edaɖadua Æcõrẽ ëberãrãba odida panΛ quĩrãca. Idjia ëberãrãda zocãrã carebasia. M̃ siɖa bio carebasia. Mã bãrã ne jũmaneba idjira carebaɖadua.

³ Djabawẽrã Priscilaa, djaba Aquilaa biɖa jaradadua m̃ra quĩrĩã ÆΛda ãdjira bia pananida. Ædjia m̃ quĩrãca abarica Jesucrito trajura o panΛa.

⁴ Ædjira m̃ carebaɖi carea minijĩchiade panasidaa. M̃ra, jũma djabarã judiorãé biɖa ãdjía bia ÆΛda abadaa.

⁵ Idjaba djabarã ãdji dede dji jarebadarãa jaradadua m̃ra quĩrĩã ÆΛda ãdjirãra bia duananida. M̃ djaba bio quĩrĩã Æ Epenetoo abari quĩrãca

* **16:1** *Djabarã carebabarí.* Griego bedede Æ ÆΛ “diacono.” Pebera wẽrã basía. Mã carea cãpũriã bedede “diaconisa” jarabadaa.

jaradadua. Acaya druađe idjiab_Λ_Λ naãrã Jesucritora ãjãsia.

⁶ Djabawẽrã Mariaa jaradadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Idjia bãrãra bio careba ð_Λ.

⁷ Mã djabarã judiorã Andronicoa, Juniaa bida abari quĩrãca jaradadua. ãdjira mã ume ãbaa preso panasidaa. ãdjiðebemada Jesuba diabuedarãba bia crĩcha pan_Λ. Mãa Crito ãjãi naẽna ãdjia ãjãsidaa.

⁸ Mã djaba Ampliatoa jaradadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Dadjirã Boro Jesucritodeba idjira bio quĩrĩã ð_Λ.

⁹ Djaba Urbanoa jaradadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Idjia dai ume ãbaa Jesucritodebemada jaradia ð_Λ. Djaba Estaquía bida abarica jaradadua. Idji sida mãa quĩrĩã ð_Λ.

¹⁰ Djaba Apelea jaradadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Idjia unubisia Critora wãrãda ãjã ðada. Jũma Aristobulo ãberãrã bida abari quĩrãca jaradadua.

¹¹ Mã djaba judio Herodioã jaradadua mãa quĩrĩã ðada idjira bia ðaida. Narciso ãberãrã dadjirã Boro ãjã ðea jaradadua mãa quĩrĩã ðada ãdjirãra bia duananida.

¹² Djabawẽrã Tripenaa, Triposaa bida jaradadua mãa quĩrĩã ðada ãdjira bia pananida. ãdjia dadjirã Boro itea bia o pan_Λ. Idjaba djabawẽrã Persidãa abarica jaradadua. Idjia bida dadjirã Boro itea bia o ð_Λ.

¹³ Djaba Rupo dadjirã Boroba edadaa, idji papaa bida jaradadua mãa quĩrĩã ðada ãdjira bia pananida. Idji papara mã papaca ð_Λ.

¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Pa-

trobáa, Hermea, idjaba djabarã ädjirã ume duanla bida jaraɗadua mla quĩrã ðada ädjirãra bia duananida.

¹⁵ Idjaba djaba Pilologoa, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawërã, idjaba jũma Ācõrẽ ēberãrã ädjirã ume duanla bida jaraɗadua mla quĩrã ðada ädjirãra bia duananida.

¹⁶ Wãrã quĩrãneba dji bia edaɗadua.† Jũma Crito ēberãrãba quĩrã panla bãrãra bia duananida.

¹⁷ Djabarã, mla bãrãa beɗea djuburiaya quĩrãcuíta beaɗamãrẽã. Λcλrλba djabarãa awara awara crĩchabibadaa. Bãrãba wãrã beɗea cawapeɗaɗara ädjirãba quĩrã awara jaradiabadaa. Maã ēberãrã ume ābaa beaãnadua.

¹⁸ Ädjirãba dadjirã Boro Jesucritoba quĩrã ðara o panlã, ätebrλλ ädjia quĩrã panλdrλ o panla. Ädji beɗea biya quĩruɗeba dji cũrũgaicha beara cũrũgabadaa.

¹⁹ Jũmarãba cawa panla bãrãba Ācõrẽ beɗeara wãrãda ïjã o panla. Maã carea mla ðasrĩda ða. Wãrãda mla quĩrã ða bãrãba biada o cawadida idjaba cadjiruada oɗaɗa.

²⁰ Ācõrẽ dadji necai bai diabariba dãrãéne diaurura poyapeɗa bãrã jλwaɗa ðaya.‡ Mla quĩrã ða dadjirã Boro Jesucritoba idji biɗeba bãrãra careba baɗa.

²¹ Djaba Timoteo mã ume ābaa jaradia ðaba quĩrã ða bãrãra bia duananida. Idjaba mã

† **16:16** *Wãrã quĩrãneba dji bia edaɗadua.* Griego beɗeade nãwã ða ða: “Isõ bia quĩruɗeba dji bia edaɗadua.” ‡ **16:20** *Diaurura poyapeɗa bãrã jλwaɗa ðaya.* Griego beɗeade nãwã ða ða: “Diaurura bãrã jĩrũ edre berradλgaya.”

djabarã judiorã Lucioba, Jasoãba, Sosipatero bida quĩrĩã panãa bãrãra bia duananida.

²² Mãra Tercioa. Pauloba mãã naã cartara ðabi ðãa. Dadjirã Boro Jesucritodeba mãã quĩrĩã ðãa bãrãra bia duananida.

²³ Djaba Gayo bida quĩrĩã ðãa bãrãra bia duananida. Mãra idji dede ðãa. Djabarã jũmarãda idji dede ãbaa dji jãrebadaa. Naã purudebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto bida quĩrĩã panãa bãrãra bia duananida.

²⁴ Mãã quĩrĩã ðãa dadjirã Boro Jesucritoba idji biãdeba bãrãra careba ðaida.

Pauloba Æcõrẽa bia jarada

²⁵⁻²⁶ Mãã bedea bia Jesucritodebemada jaradia ðabaria. Ara mãã bedeadeba Æcõrẽba bãrãra poya carebaya zarea beadãmãrẽã. Mãã bedeara Æcõrẽba naẽna cawabiẽ ðasia baribãrã idira cawabisia. Idjideba bedeadadarãba mããra cartade ðãsidaa. Æcõrẽ beucaba mãwã ðãbisia druazabemarãba ãrĩnapeda Jesucritoda ããnamãrẽã. Æcõrẽa bia bedeadida panãa.

²⁷ Idjira abãbãrã ðãa. Ne jũmada cawa ðãa. Jesucritodeba dadjirãba ewariza idjia bia bedeadida panãa. Bia ðãa mãwã ðaida.

Ãcõrẽ Bedea
New Testament in Emberá, Northern
(PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e